Муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениясе
81-нче "Гөлчәчәк" катнаш төрдәге балалар бакчасы

РАСЛЫЙМ
№81 нче «Гөлчәчәк» балалар бакчасы
мөдире ______ С.Ф. Марданова
"29" ___08___ 2016 ел

Педагогик киңәшмәутырышында
тикшерелде һәм кабул ителде

Беркетмә № 1 ___ 29.08 2016 ел

81нче "Гөлчәчәк" балалар бакчасы мөдире
приказы белән гамәлгә керде
№ 183 "29" 08 ___2016 ел

"Кояшкай" № 11 зурлар төркеме тәрбиячеләренең
2016 – 2017 уку елына эш программасы

Автор: тәрбияче
Бильданова Ләйсән Миргалим кызы

Яр Чаллы шәһәре
2016 ел

Эчтәлек

I.Максат бүлеге
1.1. Аңлатма язуы..3
1.2.Эш программасының максаты һәм бурычлары..4
1.3.Программаны төзер өчен алынган принциплар һәм алымнар..4
1.4. Зурлар төркеме эшчәнлегенең эш юнәлеше..5
1.5. 5-6 яшьлек балаларның психик үсешенең яшь үзенчәлекләре..5
1.6. Төркем турында белешмә..6
1.7. Программа материалларын үзләштерү буенча көтелгән нәтиҗәләр..6
1.8. Педагогик диагностика..8
II.Эчтәлек бүлеге
2.1. Белем бирү юнәлешләре буенча комплекслы – тематик планнар
2.1.1. “Физик үсеш” юнәлеше..9
2.1.2. “Социаль-коммуникатив үсеш” юнәлеше..10
2.1.3. “Танып белү үсеше” юнәлеше..13
2.1.4. “Сөйләм үсеше” юнәлеше..16
2.1.5. “Сәнгати үсеш” юнәлеше..17
2.2. Ата-аналар белән эш..20
2.3. Этномәдәни төбәк бердәмлеге (ЭРС)..23
III.Оештыру бүлеге.
3.1. Материаль-техник база..32
3.2. Кулланылган әдәбият..36
3.3. Федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә зурлар төркемендә предметлы – үстерешле мохит..37
3.4. 2016 – 2017 нче уку елында балалар бакчасының укыту планы..39
3.5. Зурлар төркеменең көндәлек режимы..40
3.6. Оештырылган белем бирү эшчәнлекләренең атналык тәртибе..41

I Максат бүлеге

1.1.Аңлатма язуы

Бу программа “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт белем бирү стандарты”на нигезләнеп, Н.Е.Веракса, Т.С.Комарова, М.А.Васильева редакциясендәге ”Туганнан мәктәпкә кадәр” төп гомуми мәктәпкәчә яшьтә белем бирү программасына, балалар бакчасының еллык эш планына таянып төзелде.

Программаның төп *максаты* -мәктәпкәчә яшьтәге баланың тулы кыйммәтле яшәеше өчен уңай шартлар тудыру , шәхес культурасының нигезле җирлеген формалаштыру, шәхси һәм яшь үзенчәлекләренә яраклаштырып, физик һәм психик сыйфатларны төрле яклап үстерү, баланы хәзерге җәмгыятьтә яшәргә, мәктәптә укырга әзерләү, мәктәпкәчә яшьтәге баланың куркынычсыз яшәү рәвешен булдыру.

Бу максатлар бала эшчәнлегенең (уен, аралашу, хезмәт, танып-белү, иҗади, уку) төрле процессларында тормышка ашырыла.

Бурычлар:

1. Балаларның аң һәм физик үсешенең табигый процессына уен, аралашу, танып-белү, хезмәт, хәрәкәт, матур әдәбият уку, музыка- иҗат, ясау эшчәнлеге.
2. Белем өлкәләрен үзләштергәндә психологик һәм педагогик яктан ярдәм итү.
3. Режим моментларында, ирекле белем бирү , мөстәкыйль, ата-аналар белән эш вакытында зурлар-кечкенәләр бердәм (партнерлык) эшчәнлеген оештыру.

Программа куйган максатларга ирешүдә түбәндәгеләр беренче әһәмияткә ия:

- һәр баланың сәламәтлеге, эмоциональ иминлеге һәм үз вакытында төрле яклы үсеш алуы турында кайгырту;
- балаларны аралашучан, игелекле, кызыксынучан, инициативалы, мөстәкыйльлеккә һәм иҗатка омтылучан итеп үстерү максатыннан чыгып, төркемнәрдә кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек атмосферасы тудыру;
- балалар эшчәнлегенең төрле төрләрен киң куллану; укыту һәм тәрбия процессының нәтиҗәлелеген күтәрү максатыннан аларны интегральләштерү;
- тәрбия һәм белем бирү процессын иҗади оештыру;
- балаларның мөмкин булганча төрле эшчәнлекләрен файдалану; белем бирү процессын нәтиҗәлерәк итү максатында аларны берләштерү (интегральләштерү);
- мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре һәм гаилә шартларында бала тәрбиясенә якын килүгә юнәлеш бирү;
- гаиләнең балалар бакчасы төркемнәре һәм, гомумән, мәктәпкәчә учреждение тормышында катнашуын тәэмин итү;
- балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәп эшендә мәктәпкәчә яшьтәге балага кирәгеннән артык акыл һәм физик эш йөкләмәү максатыннан дәвамчанлыкны саклау;
- региональ якын килүне гамәлгә ашыру.

Эш программасы үз эченә баланың һәрьяклап үсүен, аларның яшь һәм шәхси мөмкинлекләрен исәпкә алып төзелгән 5 төрле үсеш юнәлешен ала: социаль – коммуникатив үсеш, танып белү үсеше, сөйләм үстерү, сәнгати үсеш, физик үсеш.

Программаны тормышка ашыру срогы - 1 ел (2016-2017 уку елы)

Рабочая программа разработана в соответствии со следующими нормативно - правовыми документами:

<u>На международном уровне:</u>

- Конвенция ООН «О правах ребенка» (1990)

<u>В сфере образования федерального уровня:</u>

- Федеральным законом «Об образовании в Российской Федерации» от29.12.2012 г. N 273-ФЗ
- Законом РТ «Об образовании»;

- Санитарно-эпидемиологическими требованиями к устройству, содержанию и организации режима дошкольных образовательных учреждений (СанПиН 2.4.1.3049-13);

Нормативными документами МБДОУ №81:

- Устав детского сада от 2712.2010 года № 8447;
- Лицензия Серия РО № 019054 регистрационный № 985 от 11 апреля 2011 года;
- Свидетельство о государственной аккредитации (АА 140250 регистрационный № 6/248 от 28 апреля 2009 года);
- «Программа развития МБДОУ «Детский сад комбинированного вида №81 «Гульчачак» на 2011-2017 годы.
- План работы МБДОУ «Детский сад № 81 «Гульчачак» на 2016-2017 учебный год.

1.2. Эш программасының максаты һәм бурычлары

Эш программасының максаты:

Балаларның яшь һәм шәхси үзенчәлекләрен исәпкә алып мәктәпкәчә яшьтәге балаларның физик, интеллектуаль, шәхси сыйфатларын үстерү.

Эш программасының бурычлары:

- Һәр баланың физик һәм психик сәламәтлеген, аларның физик үсешен, эмоциональ иминлеген саклау һәм ныгыту
- Уен, аралашу, хезмәт, танып белү, нәтиҗәле ,иҗади-музыка, нәтиҗәле эшчәнлек, уку кебек төрле эшчәнлектә зурлар һәм балаларның узара бәйләнешен булдыру.
- Уку эшчәнлегенә нигез салу.
- Һәр баланың шәхси үзенчәлекләрен үстерү һәм саклау өчен педагогик ярдәм күрсәтү.
- Баланың тулы үсешен булдыру максатыннан гаиләләр белән узара бәйләнеш, ярдәм итешү

Эш программасының төп фикере - укыту, тәрбияләү, сәламәтлеген саклау белән бергә баланың шәхесен үстерү.

Эш программасының күрсәткече:

*Белем өлкәләрен интеграцияләү нигезендә тулы педагогик процессны төзү;

*Балаларның яшь һәм шәхси үзенчәлекләрен исәпкә алып төп юнәлешләр – физик, социаль-шәхси, танып белү-сөйләм, сәнгати үсеш юнәлешләре буенча төрле яклап үстерү;

*Балаларның иҗади сәләтен ачу, сәләтлеләрне табу, шәхси үстерү өчен яңа технологияләр куллану;

*Балаларның мөмкинчелегеннән, кызыксынучанлыгыннан, сорауларыннан чыгып төрле төр эшчәнлекләрне үстерү;

*Эчтәлекле аралашуга, сөйләшүгә төзелгән шәхси һәм төркем белән эшчәнлекләр оештыру;

*Балага эшчәнлектә үзен күрсәтү, эчтәлеген сайлау, иптәшләр сайлау хокукы.

1.3.Программаны төзер өчен алынган принциплар һәм алымнар.

Эш программасын төзү өчен алынган принциплар һәм алымнар мәктәпкәчә белем бирү учрежиясенең гомуми белем бирү программасына (ООП ДОУ) тулысынча туры килә.

1.4.Зурлар төркеме эшчәнлегенең эш юнәлеше.

Төркемдә белем бирү процессы комплекслы һәм яңа парциаль программалары кулланылып үткәрелә:

Н.Е.Веракса, Т.С.Комарова, М.А.Васильева редакциясендәге ”Туганнан мәктәпкә кадәр”төп гомуми мәктәпкәчә яшьтә белем бирү комплекслы программасы

Программа “Иң гади математик күзаллаулар булдыру”, “Сөйләм телен үстерү” бүлегеннән тыш тулы күләмдә кулланыла.

Парциаль программалар:

1. 1.*З.Г. Шәрәфетдинова, И. Җ. Хәбибуллина, Ф. В. Хәзрәтова «Математикага өйрәнәбез»Казан Татарстан китап нәшрияты 2013,*
2. *“Туган телдә сөйләшәбез”: методик әсбап /Ф.В.Хәзрәтова, З.Г.Шәрәфетдинова, И.Ж.Хәбибуллина.-Казан:Инновацион технологияләр үзәге.-2013.-256 б.*

3.”Мәктәпкәчә яшьтәге балаларны юлларда үзләрен хәвефсез тоту кагыйдәләренә өйрәтү дәресләре циклы”. Методик күрсәтмәләр/ Авт.-төз.: Г.А.Галеева һ.б.-Казан:”Балаларның тормыш иминлеге фәнни үзәге”ДУ нәшрияте, 2010

1.5. 5-6 яшьлек балаларның психик үсешенең яшь үзенчәлекләре.

Алтынчы яшьтәге балалар уен башланганчы рольләрне бүлешә һәм эш-гамәлләрне яраклаштырып төзи беләләр. Уендагы мөнәсәбәтләр эчтәлек һәм интонация ягыннан алган рольгә туры килүче сөйләм белән үрелеп бара. Балаларның реаль мөнәсәбәтләре вакытындагы сөйләм рольдәге сөйләмнән аерыла. Балалар социаль мөнәсәбәтләрне үзләштерә һәм олыларның төрле эшчәнлекләрдәге буйсынучанлык позициясен аңлый башлыйлар. Бер төрле рольләр аларны башкалары белән чагыштырганда күбрәк җәлеп итә. Рольләрне бүлешкәндә, рольләр арасындагы субординация белән бәйләнгән каршылыклар килеп чыгарга мөмкин. Уен тирәлеген оештырганда, мәгънәви яктан «үзәк» һәм «периферия» аерымлануы күзәтелә («Сырхауханә» уенында табиб кабинеты, «Чәчтараш» уенында чәч кисү залы шундый үзәк, ә көтү залы уен тирәлегенең периферияс сыйфатында була). Балаларның уендагы эш-гамәләре күптөрлеләнә.

Бу яшьтә балаларның сынлы сәнгать белән кызыксынулары аеруча көчәя. Алар бик еш рәсем ясый башлыйлар.

Балалар рәсем ясарга сәләтле. Рәсемнәр эчтәлекләре ягыннан бик күптөрле: аларда балаларның тормыштан алынган тәэсирләре дә, уйлап чыгарылган ситуацияләр дә, фильм һәм китапларга иллюстрацияләр дә чагылырга мөмкин. Гадәттә, рәсемнәр төрле объектларның схематик сурәтләре характерында була, ләкин композиция чишелешенең оригинальлеге белән аерылырга, хәрәкәтсез һәм үсештәге мөнәсәбәтләрне чагылдырырга да мөмкин. Рәсем сюжетлы характер ала, күп тапкыр кабатланучы аз гына яки җитди үзгәрешләре булган сюжетлар бик еш очрый. Кеше сурәте детальләштерелгән һәм пропорциональрәк була бара. Рәсем буенча, сурәтләнгән кешенең җенесе һәм эмоциональ хәле турында әйтеп була.

Конструкцияләү бу эшчәнлек өчен шартларны анализлый белүләре белән характерлана. Балалар агач конструктор детальләрен кулланалар һәм атыйлар. Булган материал белән корылманың детальләрен алыштыра алалар. Үрнәк төзелешне гомуми ысул белән тикшерә беләләр. Төзисе корылманың төп өлешләрен күрсәтә алалар. Конструкцияләү эшчәнлеге схема нигезендә, үзләре уйлап яки шарт буенча эшкә ашырыла ала. Күмәк эшчәнлек барышында конструкцияләү барлыкка килә.

Балалар, берничә (2, 4, 6) тапкыр бөкләп, кәгазьдән, шулай ук табигый материаллардан конструкцияли алалар. Алар конструкцияләүнең 2 ысулын үзләштерәләр: 1) табигый материалдан сәнгати образ тудыру (бу очракта балалар, табигый материалларны төрле детальләр белән тулыландырып, бербөтен образ тудыралар); 2) сәнгати образдан чыгып табигый материал табу (бу очракта бала образны тудыру өчен кирәкле табигый материал сайлый).

Төсне, форма һәм зурлыкны, предметларның төзелешен аңлау, кабул итү камилләшә бара.

Балаларның күзаллаулары системалаштырыла. Балалар төп төсләр һәм аларның төсмерләрен генә түгел, ә арадаш төсләрнең төсмерләрен дә, шулай ук турыпочмак, овал, өчпочмакларның формаларын да аералар һәм атыйлар. Бер дистә предметны зурлыклары буенча рәткә тезеп куя алалар.

Бу мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен кабул итү сәләтенең төрле ситуацияләрдә, бигрәк тә бер үк вакытта берничә капма-каршы билгеләрне истә тотарга кирәк булган очракта, аерым авырлыклар тудыруын күрсәтә.

Зурлар төркемендә образлы фикер йөртү үсеше дәвам итә. Балалар күрсәтмә планда мәсьәләне чишәргә генә түгел, хәтта объектны үзгәртергә, объектларның нинди эзлеклелектә бер-берсе белән бәйләнешкә керү мөмкинлекләрен күрсәтергә һ.б. да сәләтле.

Бу яшьтә уйлап чыгару сәләте үсү балаларга шактый оригиналь һәм эзлекле киңәйтелгән хикәяләр уйлап чыгарырга мөмкинлек бирә. Балаларның әлеге сәләте бары тик бу юнәлештә махсус эш алып барганда гына актив рәвештә үсәчәк.

Балаларның игътибар тотрыклылыгы үсә. Алар шулай ук игътибарларын кирәк юнәлешкә бора һәм башкага күчерә ала башлыйлар. Ирексез игътибардан аңлы игътибарга күчү күзәтелә.

Сөйләм, шул исәптән аның аваз ягы камилләшү дәвам итә. Балалар сызгырулы, чыжылдаулы һәм сонор авазларны дөрес әйтә башлыйлар. Шигырьләр укыганда, сюжетлы-рольле уеннар вакытында һәм көндәлек тормышта фонематик ишетү сәләте, сөйләмнең сәнгатьлелеге үсә, грамматик төзелеше камилләшә. Балалар барлык сүз төркемнәрен кулланалар, сүз уйлап чыгару белән актив шөгыльләнәләр. Сүз байлыклары арта. Синоним белән антонимнар актив кулланышка керә. Бәйләнешле сөйләм үсә. Балалар эчтәлекне дә, рәсемнәр буенча да иң мөһимен генә түгел, ә детальләрне дә кертеп сөйли ала башлыйлар.

Бу яшьнең казанышлары түбәндәгеләр белән характерлана: уен эшчәнлегендә рольләр бүлешү; уен пространствосын төзи белү; югары нәтиҗәлелеге белән аерылып торган рәсем эшчәнлегенең алга таба үсеше; конструкцияләүдә үрнәкне карап гомумиләштерә белү. Зиһенгә алу объектларнын катлаулы формаларын анализлау белән характерлана; фикерләү чараларын (схемалы, комплекслы күзаллаулар, циклы үзгәрешләр турында күзаллаулар) үзләштерү белән бергә фикер йөртү сәләте үсә, гомумиләштерү күнекмәләре, уйлап чыгару сәләте, тотрыклы игътибар, сөйләм, *Мин* образы үсә.

1.6.Төркем турында белешмә.

Төр кем	Балаларның яше	Бала саны	Малайлар	Кызлар	Норма буенча	Фактта
11	5 - 6 яшь	27	13	14	27	27

Катнаш гаиләләр: рус\тат. - 4
башк.\ тат – 1
тат.\ чув. - 1

1.7.Программа материалларын үзләштерү буенча көтелгән нәтиҗәләр.

1. ***Физик үсеш юнәлеше буенча***:

Дөрес хәрәкәт техникасын саклап йөрү һәм йөгерү, гимнастика стенасының һәр аратасына басып менү, бер аралыктан икенче аралыкка күчү; төрле алымнар белән шуышу; кул чукларына, тезләргә һәм аяк бармакларына, табаннарга һәм уч төпләренә таянып; куллар белән тартыла – тартыла корсакта шуышу. Баскан җирдән биеклеккә сикергәндә, башлангыч торышка дөрес басу, җиргә дөрес төшү; баскан җирдән озынлыкка сикерү (кимендә 70 см). 1,5 м арадан ыргытылган тупны кул чуклары белән тотып алу; ыргыткан вакытта дөрес тотып алу, предметларны уң һәм

сул куллар белән төрле ысуллар ярдәмендә ыргыту; тупны җиргә бәреп сикертеп тору (кимендә 5 тапкыр рәттән). Статик һәм динамик тигезлек саклауга күнегүләр башкару; колоннага берәрләп, икешәрләп (пар булып), түгәрәк ясап тезелү; Мөстәкыйль рәвештә бозлы юлчыкта шуу, эздән чаңгыны шудырып йөрү, 500м ара узу; урында як – якка борылышлар ясау; кечерәк тауга күтәрелү. Ике көпчәкле велосипедта йөрү, борылышлар ясау; тирә – юньдә ориентлаша белү; уң һәм сул якларны белү; хәрәкәтле уеннарның вариантларын уйлап табу, мөстәкыйль уйнау; хәрәкәтләрнең матурлыгын, нәзакәтлелеген, сыгылмалылыгын күрсәтеп, кемгәдер (нәрсәгәдер) охшатып күнегүләр башкару.Культура – гигиена күнекмәләрен дөрес башкару.

2.Танып белү үсеше юнәлеше буенча:

Бина эчендә, мәйданчыкта, урамда үзләрен әйләндереп алган төрле предметларның исемнәрен, кулланылышларын белү, аларның сыйфатларын, үзенчәлекләрен әйтү. Үзләре күрмәгән һәм күрү мөмкинлеге булмаган әйберләр, вакыйгалар белән кызыксыну булдыру, предметның тарихы белән кызыксыну. Үзенең гаиләсе, гаиләдәге традицияләре турында горурланып сөйләү; төркемдә, балалар бакчасында үткәрелә торган, аерым алганда , өлкәннәрне дә, балаларны да шатландыруга юнәлдерелгән чараларда актив катнашу. Үзенең туган шәһәре турында сөйли белү, үскәч кем булырга хыялллануы турында сөйләү. Хезмәт кешесе турында, аның шәхси һәм эшлекле сыйфатлары, эш – гамәлләре хакында сөйләү.

Берничә йорт хайванын, кыргый җәнлекне белү һәм атау; үсемлекләрне, хайваннарны, балыкларны, кошларны күзәтү. Әйләнә – тирә турында иң гади нәтиҗәләр чыгара һәм алган тәэсирләр белән уртаклаша белү. Әйләнә – тирә дөнья белән үзара дөрес бәйләнештә булу. Үсемлекләр, хайваннар, кошлар, балыкларны күзәтүдә катнашу һәм аларны тәрбияләүдә көчтән килгән кадәр булышу; тере һәм тере булмаган табигать турында белемнәр белән уртаклашу; үсемлекләрне өзмәү, агач – куакларны сындырмау; тереклек ияләренә сакчыл караштa булу, аларга зыян китермәү.

Бертөркем предметларның ничә өлештән төзелгәнен, үзенчәлекле билгеләрен (төсен, формасын, зурлыгын) әйтә белү, 10 кә кадәр санау (микъдар саны), "Барлыгы ничә?" дигән сорауга җавап бирә белү.Предметларны парлап кую юлы белән ике төркемне чагыштыру. Төрле озынлыктагы, киңлектәге, биеклектәге ике предметны арта һәм кими бару тәртибендә урнаштыра белү; һәр предметның зурлыгы турында сөйләү. Өчпочмак, түгәрәк, турыпочмаклык, квадрат; шар, куб,цилиндрны тану һәм әйтеп бирү; аларның үзенчәлекле билгеләрен (аерымлыкларын) күрә белү, тирә – юньдә әлеге фигураларга охшаш предметларны табу. Үзенә карата предметларның торышын сүзләр белән аңлатып бирү (уңда, сулда, алдымда, артымда, өстә, аста).Уң һәм сул кулларны аера белү. Тәүлек вакытларын әйтә белү.

3.Социаль – коммуникатив үсеш юнәлеше буенча:

Бергәләп уйнау вакытында үзенә роль ала, рольдә үз – үзеңне тота белү; рольләр арасында буйсынулы бәйләнешне саклау (сатучы – сатып алучы) һәм кара – каршы сөйләшү алып бару; уенны башлап җибәрә, яңа рольләр яисә гамәлләр тәкъдим итә, сюжетны баета белү. Өстәл уеннары вакытында алып баручы ролен башкару (ел ахырына), иптәшләренә уен кагыйдәләрен аңлата белү. Театрда (курчак, драма) сәнгати образны чынбарлыктагыча кабул итү. Мөстәкыйль сәхнәләштерелгән уеннарда уен өчен урын әзерли белү; нәфис сәнгати чаралар (хәрәкәтләр, интонация, мимика), атрибутлар, реквизитлар кулланып, рольгә керә белү. Театраль һөнәрләр турында мәгълүматлы булу.

4.Сөйләм үстерү юнәлеше буенча:

Балаларның тормыш тәҗрибәсендә очрамаган предметлар һәм күренешләрне белдерүче сүзләр исәбенә сүзлек запасын арттыру, эмоциональ халәтне (ачулы, моңсу), этик сыйфатларны (хәйләкәр, юмарт), предметларның билгеләрен һәм үзенчәлекләрен белдерүче сүзләрне актив кулланылышка кертү. Антонимнарны сөйләмдә аңлап куллану; сүз ясагыч кушымчалар ярдәмендә яңа сүз ясалу очракларын белү (тәм – тәмле). Авазларны дөрес әйтү өстендә аңлап эшләү, сүздә беренче авазны аерып әйтә белү, сәбәп – нәтиҗә бәйләнешләрен төшенү. Сөйләмдә тезмә һәм иярченле кушма җөмләләрне куллану; сюжетлы рәсемнәрнең эчтәлеге турында тулы, мәгънәле итеп сөйли белү; исем, өлкәннәр ярдәмендә, уенчыкны тасвирлап сөйләү үрнәкләрен кабатлау, таныш әсәрләрдән өзекләрне сәхнәләштереп сөйләү.Бала фантазиясенең көчле үсеше нәтиҗәсе буларак, кеше ышанмаслык вакыйгалар уйлап чыгарып сөйләү. Үз эшчәнлеген (уенда, көнкүрештә һәм башка эш – гамәлдә) актив сөйләм белән бергә алып бару.

Аерым бер әдәби әсәрне тыңлыйсы килү теләген әйтә белү; балалар китапларының иллюстрацияләрен кызыксынып карау. Яраткан әкиятне атый белү, ошаган шигырьне яттан сөйли алу; уен вакытларында санамыш ярдәмендә уенны алып баручыны сайлау (өлкәннәр күзәтүе астында). “Әсәр ошадымы?”, “Әсәрдә бигрәк тә кем ошады һәм ни өчен?”, “Кайсы өзекне кабат укырга?” кебек сорауларга аңлап җавап бирү.

5.Сәнгати үсеш юнәлеше буенча:

Рәсемдә: предметларны, күренешләрне карандаш, буяулар, фломастерлар, төсле акбурлар кулланып сурәтләү, төсләрне дөрес сайлап, пөхтә итеп буяу. Бер рәсемдә берничә предметны берләштереп, катлаулы булмаган сюжет төзү. Дымково, Филимоново бизәкләре белән уенчык силуэтларын бизәү.

Әвәләүдә: Өйрәнгән барлык алымнарны кулланып, төрле предметлар һәм уенчыклар әвәләү, аларны коллектив композициягә берләштерү.

Кисеп ябыштыруда: Кайчыны дөрес тотып, турыга (квадрат һәм турыпочмаклык) һәм диагональ буенча кисү; квадраттан – түгәрәк, турыпочмаклыктан овал кисү (почмакларын җайлап кына кисеп алып). Берничә кисәктән торган предметларның сурәтләрен пөхтә итеп ябыштыру. Предметларның төсләрен туры китереп яисә үз теләгең белән төсләр сайлау, үсемлек орнаменты яки геометрик фигуралар кулланып бизәкләр төзү.

Конструкцияләүдә: Төзелеш детальләрен конструкцияләү үзенчәлекләренә карап куллану. Тәрбияче әйткән бирем буенча, корылмаларны төрлечә үзгәртү, турыпочмаклы кәгазь битен урталай бөкли белү.

1.8. Педагогик диагностика

Педагогик диагностика мәктәпкәчә белем бирү учреждениясенең гомуми белем бирү программасына тулысынча туры килә.

II. ЭЧТӘЛЕК БҮЛЕГЕ.

2.1. Белем бирү юнәлешләре буенча комплекслы – тематик планнар

2.1.1.Физик үсеш

“ Физик үсеш» юнәлеше эчтәлеге балаларның сәламәтлеген саклау, аларда сәламәтлек культурасы нигезләрен формалаштыру максатларын тормышка ашыру, балаларда физик культура шөгыльләренә кызыксыну һӘМаңлы караш, гармонияле физик үсеш формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һӘМ белем бирү бурычларын билгели.

Татар халык уеннары белән таныштыру. Таныш уеннарны мөстәкыйль оештыруны, ярыш элементлары кергән уеннарда катнашуларын хуплау. Уен кагыйдәләрен үти белү күнекмәләрен үстерү. Яшьтәшләре белән уйнаганда, гадел көндәшлек культурасы тәрбияләү.

Хәрәкәтле уеннарда җитезлек, тизлек, сыгылмалылык, чыдамлылык кебек сыйфатларны үстерү.

Ярыш элементлары кергән уеннар («Капчык киеп йөгерү», «Көянтә-чиләк күтәреп йөгерү», «Кашыкка йомырка куеп йөгерү», «Катык», «Чүлмәк вату» һ. Б.) белән таныштыру. Физик культура һәм спорт белән шөгыльләнергә теләк уяту. Сәламәт яшәү рәвешен тәшкил итүче (актив хәрәкәт, йокы, ял, дөрес туклану һ. Б.) һәм сәламәтлеккә зарар китерүче факторлар турындагы күзаллауларны киңәйтү.

«Эчү режимы», «ашау режимы» төшенчәләре белән таныштыру.

Милли камыр ашлары (өчпочмак, бәлеш, бөккән, кыстыбый, кабартма), шифалы эчемлекләр (әйрән – катыктан ясалган эчемлек, сөзмә (сөзелгән катык), кымыз) белән таныштыру.

Сенсор тоемлауларга нигезләнеп, ашамлык сыйфатын билгели белү күнекмәләре формалаштыру.

Кайбер дәвалау-профилактика процедураларының тәэсире, аерым авыруларның сәбәпләре һәм аеруча киң таралганнарына профилактика чаралары турында гади күзаллаулар булдыру. Экстремаль хәлләрдә (борыннан кан киткәндә, эссе яки кояш сукканда һ. Б.) беренче ярдәм күрсәтүнең гади ысулларын өйрәтү.

Авыру кешенең хәленә керә белү хисе тәрбияләү. Үз хәлен тасвирлый белергә өйрәтү. Баланың авыру кешене караудa хәленнән килгәнчә ярдәм итүен (дару, су бирү, өстенә ябу, аралашу һ. Б. ны) игътибарсыз калдырмау.

Сылтама: Физик үсеш буенча комплекс – тематик планлаштыру 1 нче кушымтада.

Сылтама:Физик үсешне саф һавада үткәрү буенча комплекслы-тематик планлаштыру 2 нче кушымтада.

2.1.2. Социаль -коммуникатив үсеш юнәлеше

Балаларның социаль характердагы беренчел күзаллауларын үзләштерү һәм балаларны социаль мөнәсәбәтләр системасына кертү, үз тормышыңның куркынычсызлыгы нигезләрен һәм экологик аң (әйләнә-тирә дөнья куркынычсызлыгы) алшартларын формалаштыру, балаларда хезмәткә уңай мөнәсәбәт формалаштыру максатын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм БЕЛЕМ БИРҮ БУРЫЧЛАРЫНбилгели.

Балалар бакчасында балаларның (кечкенәләр, үзеннән зурраклар, яшьтәшләре, малайлар-кызлар, төркемгә килгән «яңа» балалар белән) туган телдә аралаша белү күнекмәләрен үстерү.

Төрле эшчәнлек төрләрендә балаларга туган телдә үзара һәм өлкәннәр белән бай, эчтәлекле аралашу өчен шартлар тудыру.

Элементар әхлак кагыйдәләренә өйрәтү, әхлак буенча аралашу үрнәкләре бирү, сөйләмдә татар халык фольклорын (мәкальләр, әйтемнәр, юаткычлар һ. б.) куллануга теләк уяту.

Бөтен кешелек өчен уртак байлык булган патриотизм хисләренең әхлакый нигезен булдыру өчен шартлар тудыру (гаиләсенә, балалар бакчасына, туган ягына, иленә, әйләнә-тирә дәгел әргә мәхәббәт).

Гаиләң һәм аның тарихы турындагы күзаллауларны тирәнәйтү. Гаилә составы, туганнар (әти-әни, әби-бабай, абый-эне, апа-сеңел, туганнан туган абый-апалар), гаиләдәге урыны, туганлык җепләре һәм гаилә эчендә бәйләнешләр («Мин әтигә - ул, ә әбигә - оның», «Газизә апа - минем Фатыйма әбиемнең кызы»), әти-әниләрнең һәм туганнарның һөнәр һәм шөгыльләре турында күзаллаулар булдыру; туганнарның фотографияләрен карап, баланың әти-әниләре һәм башка туганнары белән тышкы охшашлыгына басым ясау.

Сюжетлы-рольле уеннар өчен темалар төрлелеген хуплау; әйләнә-тирәдән, татар язучылары һәм шагыйрьләренең әсәрләреннән, телетапшырулардан, шәһәр (авыл) буенча экскурсияләрдән, күргәзмәләрдән, походлардан алган белемнәргә нигезләнеп, сюжет үсешенә ярдәм итү.

Балаларның шартлы формада милли уенчыкларны, кулдан ясалган уенчыкларны файдаланган; тормышта булган хәлләрне, Идел буе халыклары экиятләре сюжетларын, мультфильмнарны һ. б.ны чагылдырган шәхси һәм күмәк режиссерлык уеннарына булышлык күрсәтү.

Балаларның артистлык сәләтләрен үстерү, аларны сәхнә сәнгатенә тарту: концертлар кую, татар җырларын җырлау, Идел буе, халыклары биюләрен башкару, спектакльләрдән күренешләр күрсәтү. Яшьтәшләре, әти-әниләр һәм кунаклар алдында чыгыш ясарга мөмкинлекләр булдыру.

Инициативалылыкны, халык уеннары кагыйдәләрен үтәүне, тигез хокуклы партнёр позициясен ала белүне хуплау.

“Социаль- коммуникатив үсеш” юнәлеше җәмгыятьтәге әхлак һәм әдәп кануннарын үзләштерүгә юнәлгән.

Планлаштыру интеграция принциплары, төрле хезмәт һәм иҗат эшчәнлеге, көнкүрештәге куркынычсызлык кагыйдәләре формалаштыру буенча төзелгән (ФГОС ДО).

Татар халык экиятләре («Өч кыз», «Үги кыз», «Һөнәрле үлмәс» һ. б.) ярдәмендә хезмәт эшчәнлеге турында күзаллауларын формалаштыруны дәвам итү. Балаларның игътибарын экияттә хезмәт итүче геройларга юнәлдерү. Балаларның эш барышларын Г. Тукай шигырьләрендәге («Кызыклы шәкерт», «Шаян песи» һ. б.) юллар белән бәйләү.

Туган шәһәрдәге (авылдагы) укытучы, врач, сыер савучы һ. б. һөнәр ияләре турында күзаллауларын формалаштыру.

Балалар бакчасы участогында тәрбияче белән эшләгәндә, балаларның актив катнашуын булдыру: яфраклар коелгач, кулларыннан килгәнчә участокны җыештыру, шәһәрдә яшәүче кошларга өстәмә азык бирү.

Гаилә бәйрәмнәренә әзерләнгәндә, өлкәннәргә кулларыннан килгәнчә булышу, өйдә үз вазифаларын үтәүгә тарту.

Тормыш куркынычсызлыгы нигезләрен формалаштыру

Балаларда мөстәкыйльлек, җаваплылык хисе үстерү; тормыш һәм сәламәтлекләрен саклау өчен, үз-үзеңне дөрес тотуның әһәмиятен аңлауларына ирешү.

Таныш булмаган кешеләр белән мөмкин булган һәм очраклы очрашулар һәм аралашу барышында балаларда үзләрен ничек тотарга кирәклеге турында ачык күзаллау булдыру. Таныш булмаган кеше белән үзең генә калу һич тә ярамавына һәм куркынычлыгына игътибарларын юнәлтеп, балалар белән шундый очраклы очрашулар вакытында килеп чыккан хәлләрне бергәләп карау һәм фикер алышу.

Юлларда хәвеф-хәтәрсез йөрү тәртибе формалаштыру.

Хәрәкәт юнәлешен (сүзле яки җаваплы) сигнал буенча алыштырып, «үзеңнән» һәм «үзеңә таба», бирелгән юнәлештә хәрәкәт итү; бер урыннан икенче урынга мөмкин булган күчешләр турында килешеп, әйләнә-тирәне үзләштерү; уен барышында объекттан (хәрәкәт итүче машина, поезд) хәрәкәт чагыштырмалылыгын билгеләргә өйрәтү.

Әйләнә-тирәдәге предметларның бер-берсенә карата булган урыннарын мөстәкыйль ачыклый белүләренә ирешү: өстенә - өстендә, буенча - астында, сулда - уңда, артында - алдында, янында, янәшәсендә, арасында, уртасында, өстәрәк - астарак. Тирә-юньдәге кешеләр һәм предметлар арасында үзеңнең торган урыныңны билгеләү күнекмәләре үстерү.

Светофорның төсләрен (ике яклы, җәяүле өчен), «Балалар», «Хәрәкәт тыела», «Җәяүлеләрнең хәрәкәте тыела», «Велосипедлар хәрәкәт итү тыела», «Велосипед юлы», «Хастаханә» һ. б. юл хәрәкәте билгеләренең зурлыгын, төсен һәм формасын, регулировщик таягының төсен ачыклау нигезендә, сенсор сиземләү күнекмәләре формалаштыру.

Балаларга югары куркынычлык зоналары турында сөйләү. «Тайгак юл», «Куркыныч борылыш», «Юл эшләре», «Кыргый хайваннар», «Шлагбаумлы тимер юл чаты» һ. б. кисәтүче юл билгеләре белән таныштыру, аларның охшаш һәм аермалы якларына игътибар итү.

Балаларны берничә полосалы хәрәкәт булган юлны чыгу алгоритмы белән таныштыру; юлларда, юл аркылы чыкканда, тәртипкә салына торган урам чатларын чыкканда ориентлашырга күнектерү. Балаларны «юл билгесе» төшенчәсе, юл чатларында җәяүлеләр хәрәкәтен тәртипкә сала торган «Җәяүлеләрнең җир асты юлы», «Җәяүлеләрнең җир өсте юлы» билгеләре белән таныштыру.

Хәрәкәтне сигналлар ярдәмендә җайга салучы ЮХИДИ инспекторы эшчәнлеге белән таныштыру, җәмгыять өчен аның хезмәтенең әһәмиятлелеген бәяләү күнекмәләре үстерү.

Балаларның махсус транспорт чаралары билгеләнеше («ашыгыч ярдәм» машинасы, «полиция» машинасы, «янгын сүндерү» машинасы һ. б.) турындагы белемнәрен ачыклау; сигнал тавышларына игътибар итәргә, аларны аера белергә өйрәтү; кайбер аерым очракларда махсус транспорт чараларының юл йөрү кагыйдәләрен бозу мөмкинлегенә игътибар иттерү.

Метрода: вагонда (ишекләргә сөялмәү, чыгарга алдан әзерләнү), станциядә (бер юнәлештә хәрәкәт итү, тыелган сызыкка басмау), экскалаторда (уң якта басу, үз хәрәкәтеңне экскалатор хәрәкәтенә яраклаштырып керергә һәм чыгарга әзерләнү); турникетлар аша үткәндә үз-үзеңне куркынычсыз тоту кагыйдәләре белән таныштыру.

Метрода, юлларда, шәһәр (авыл) урамнарында үз-үзеңне куркынычсыз тотуның мөһимлеген аңларга ярдәм итү; әхлакый аралашу үрнәкләре («рәхмәт», «рәхмәтлемен сезгә», «гафу итегез», «рәхимле булыгыз», «мөмкин булмасмы» һ. б.) биреп, гади этикет кагыйдәләрен үзләштерергә булышу.

Җәмәгать урыннарында үз кыланышыңны һәм башка кешеләрнең үз-үзләрен тотышын күзәтү, чагыштыру, каршы кую, бәяли белү күнекмәләрен үстерү; балаларның юлларда үз-үзеңне куркынычсыз тоту кагыйдәләрен үтәмәгән очракта килеп чыккан күңелсез хәлләрне, аларның башка кешеләрнең эмоциональ халәтенә йогынтысын аңлауларына ирешү.

Үзең яшәгән җирлектә транспорт чараларының төрлелегендә ориентлашу күнекмәләрен үстерү: өйдән балалар бакчасына кадәр, үзәк мәйданга һ. б. җирләргә кадәр нинди маршрут автобусы белән барырга мөмкин, әти-әниләр нинди транспорттан файдалана һ. б.

Балаларны машинада утырып йөрү кагыйдәләре белән таныштыру: балалар урындыгында (креслосында) утыру һәм каеш белән эләктереп кую, машина йөртүченең игътибарын читкә

юнәлдермәү, тәрәзәдән башны чыгармау, үзең белән очлы предметлар алмау; үз хәрәкәтләреңне контрольдә тотарга өйрәнү.

Баланы үз фамилиясен, тулы исемен, яшен әйтергә өйрәтү. Тору урынының адресын, телефонын, якындагы тукталыш исемен әйтү һәм полиция хезмәткәренә ярдәм сорап эндәшү күнекмәләрен булдыру.

Уңга һәм сулга борылышлар ясап, түгәрәк буйлап, елансымак, ике яки өч тәгәрмәчле велосипедта йөрергә өйрәнүне дәвам итү; үз хәрәкәтләрең белән идарә итә белергә, велосипедта, самокатта йөрү урыннарын билгеләргә өйрәтү.

Балаларның хәрәкәтле уеннар, спорт һәм эстафета уеннары («Каршылыклы юл», «Күңелле ярышлар» һ. б.) оештыру инициативасын хуплау.

Балаларга таныш булган юл билгеләрен, урам чатлары, тукталышлар, ике яклы хәрәкәт, төрле билгеләнештәге транспорт хәрәкәтен файдаланып, җәяүлеләр һәм пассажирлар булып уйнарга мөмкинлекләр бирә торган уен ситуацияләре тудыру һәм юл йөрү кагыйдәләрен үзләштерү өстендә эшләү.

Танып белү бурычларын үтәгәндә модельләштерү ысулын куллану: күләм һәм киңлек бәйләнешләрен билгеләү («Бүлмә буйлап сәяхәт», «Бала кая киткән?» һ. б.).

Чынбарлыкта булган, вербаль һәм вербаль булмаган уйлап чыгаруларга таянып, эчке программалаштыруның гади операцияләренә өйрәтү: ситуацияләрне уйнап күрсәтү, пространствода биналарның, транспорт чараларының, җәяүлеләр, юл билгеләренең урнашу макетын һәм моделен ясау күнекмәләре формалаштыру.

Алынган мәгълүматны (су, җир өсте, тимер юл, һава, җигүле транспорт) гомумиләштерергә һәм аны мөстәкыйль эшчәнлектә файдалана белергә өйрәтү («Нәрсә артык?», «Автоюллар лотосы», «Юл доминосы» һ. б.).

Балаларның проблемалы характердагы сораулар бирүләрен хуплау, укыганнары буенча фикер алышуга теләк тудыру («Светофор эшләмәсә, нәрсә булырга мөмкин?», «Әгәр туп транспорт йөри торган юлга тәгәрәп чыкса, нишләргә?» һ. б.). Балаларны проблемалы ситуацияләрне чишәргә генә түгел, ә бәлки үз фикерләрен әйтеп бирергә өйрәтү.

Юлларда үз-үзеңне куркынычсыз тоту кагыйдәләренең кайберләрен ныгыту максатыннан, уйлап чыгарган әкиятләрдән, тормыш тәҗрибәләреннән алынган хикәяләр, шигырьләрдән, үзләре ясаган рәсемнәрдән (аппликацияләрдән) китап-җыентык төзүләрен хуплау.
Мәгълүматны мөстәкыйль рәвештә эзләп табарга мөмкинлек бирү.

Сылтама: Юл йөрү кагыйдәләрен өйрәнү буенча перспектив планлаштыру3 нче кушымтада.

2.1.3.Танып белү үсеше. Дөньяны бербөтен итеп күзаллау.

Аңлатма язуы.
Предметлы һәм и социаль тирәлек.
Балаларны төрле эшчәнлек аша зур булган предметлар дөньясы белән таныштыруны дәвам итү. Аларның функцияләрен атау.
Әйләнә – тирә турында алган белемнәре белән генә чикләнмичә, “дөньядагы бар нәрсә” белән кызыксына башлаулары өчен шартлар тудыру.
Көнкүреш предметларның сыйфаты, үзенчәлекләре белән таныштыруны дәвам итү, аларның төсен, формасын, зурлыгын, авырлыгын билгеләргә өйрәтү.
Әйберләрнең нинди материалдан (балчык, кәгазь, металл, тукыма, резина,пластмасса , пыяла. фарфор) ясалуы турында сөйләү. Кайбер предметларның билгеле бер материалдан гына эшләнергә тиешлеген аңлату.
Балаларны материал һәм аның вазыйфасы, корылма һәм аның вазыйфасы арасындагы бәйләнешне күрә белергә өйрәтү. Предмет һәм аның файдасы (урындыкка караганда кәнәфигә утырып ял итү уңайлырак һ. б.) арасындагы сәбәп – нәтиҗә бәйләнешен билгели белергә өйрәтү.
Балаларның теге яки бу әйбернең ничек һәм кайда эшләнгәнлеген беләсе килү теләген хуплау. Предметның тарихы белән (үткәне һәм бүгенгесе) кызыксыну уяту.
Балаларның җәмәгать транспорты (автомашина, автобус, поезд, очкыч (самолет). теплоход) турындагы белемнәрен арттыру.
Җәмәгать урыннарында үз – үзеңне тоту кагыйдәләрен өйрәнү.
Мәктәп турында беренче күзаллау булдыру.
Театр, цирк, зоопарк, вернисаж турында, анда эшләүчеләр турында белемнәрне киңәйтү.
Балаларның тормыш тәҗрибәсенә таянып, авыл һәм шәһәр тормышы турында элементарь күзаллау булдыру.
Профессияләр турында күзаллауны киңәйтү.
Тормыш – көнкүреш җиһазлары, кул хезмәтенең тамырдан үзгәрүен, уенчыклар тарихы нигезендә күзәтеп, тормыш турында күзаллауларын киңәйтү, тирәнәйтү.
Табигать белән танышу
Балаларның күп төрле табигать күренешләре турындагы күзаллауларын киңәйтү. Алар арасындагы иң гади бәйләнешләрне(суытты – күбәләкләр, коңгызлар күренми башлады) ачыклау.
Җиләк – җимеш, яшелчә, гөмбәләр белән танышуны дәвам итү.
Кайбер бөҗәкләрне өйрәнү: кырмыска, күбәләк, камка, коңгыз.
Бүлмә гөлләре турында белемнәрне тулыландыру (бальзамин, фикус, хлорофитум, яран, бегония, примула һ. б.), аларны үстерү алымнары белән танышу.
3- 4 –төрле агачны танып, исемнәрен истә калдыру (чыршы, нарат, каен, өрәңге)
Бакчага килүче кошларны күзәтү (карга, күгәрчен, песнәк, чыпчык, кызылтүш), кышын аларны туйдыру.
Кешеләргә, хайваннарга, үсемлекләргә яшәү өчен кирәк булган шартлар турында (һава, су, азыкһ.б.) өйрәнү.
Хайваннарны, үсемлекләрне саклау кирәклегенә төшендерү.
Сезонлы үзгәрешләр
Көз. Табигатьтәге үзгәрешләрне күрә, аңлата белергә өйрәнү: суытты, яңгырлар еш ява, салкын җил исә, яфраклар коела, уңыш җыела, кошлар җылы якка китә. Алар арасындагы иң гади бәйләнешләрне (суытты – күбәләкләр, коңгызлар күренми башлады) ачыклау.Орлыклар җыюга тарту, ни өчен кирәклеген аңлату.
*Кыш.*Табигатьтәге үзгәрешләрне күрә, аңлата белергә өйрәнү, кыш белән көзне чагыштыру.Кошларнык кышкы тормышын күзәтү, исемнәрен белү, тану,аларга ярдәм итү, җимлекләр ясап, җим салып тору.Салкында суның бозга әйләнүен, карның җылы җирдә эреп суга әйләнүен күзәтү. Җепшек көннәрдә кардан төрле сыннар ясарга, тауда шуарга, хәрәкәтле уеннарга тарту.

Яз. Ел фасылларын тану, язның билгеләрен атау (кояш ныграк җылыта, агачларда бөреләр ачыла башлады, яшел чирәм күренде, бөҗәкләр чыкты). Бакчаларда, басуларда язгы кыр эшләре турында күзаллаулар булдыру, Орлык чәчү, тишелү процессын күзәтү.
Җәй. Җәйге үзгәрешләрне күрә һәм атый белергә өйрәтү: күк йөзе зәңгәр, көн җылы, кояш кыздыра, кешеләр җиңелчә киенгән. Су коеналар, кызыналар.
Төрле эшчәнлек вакытында ком, таш, су, кызыл балчыкның үзлекләре турында белемнәрне тирәнәйтү.
Җәй көне күп җиләк – җимешнең өлгерүе, күп хайваннарның балалары үсүе турында белемнәрен ныгыту.

Сылтама: "Танып белү үсеше" "Әйләнә – тирә дөнья белән танышу" буенча календарь – перпектив планлаштыру 4 нче кушымтада.

Элементар математик төшенчәләр формалаштыру

Сан һәм санау.

Балалар унга кадәр санарга өйрәнәләр, саннарны урыннарына карап чагыштыралар, санның берәмлекләрдән торган составы белән танышалар, санның микъдари һәм тәртип мәгънәсен аңлый башлыйлар. Балалар исәпләргә, санап алырга, предметларның исәбен карточкаларга һәм рәсемнәргә карап белергә, хәрәкәт һәм авазлар буенча исәпләргә өйрәнәләр. Бөтен һәм өлешнең үзара мөнәсәбәтләрен ачыклыйлар, вакыт һәм пространствода дөрес ориентлашырга өйрәнәләр.

Балаларга күплек сандагы әйберләрне билгеләре(төсе, формасы, үлчәме) төрле булган аерым – аерым предметлардан төзергә мөмкин булуын төшендерү; тигез һәм тигез булмаган төркемнәрне чагыштырырга (предметларны парлап кую юлы белән)өйрәтү.

Предметларның ике төркемен чагыштырырга өйрәтү (1-2, 2-2, 2-3, 3-3, 3-4, 4-4, 4-5, 5-5) һәм санау нигезендә төркемнәрнең тигез санда булуы яки азрак яисә күбрәк булуы турында күзаллау формалаштыру ("Монда бер, ике куян, ә биредә бер, ике, өч чыршы. Чыршылар куянга караганда күбрәк. Өч икедән күбрәк, ә ике өчтән азрак"). Тигез булмаган төркемнәрне ике ысул белән: төркемгә бер (җитешмәгән предмет өстәп яки күбрәк төркемнән бер (артык) предметны алып тигезләргә өйрәтүне дәвам итү).

Зуррак төркемнән беркадәр (яисә күрсәтелгән үрнәк буенча) предметларны аерып алырга өйрәтү (3 куян. 4 этәч санап алып кил).

Предметларны капшап карап, ишетеп санарга өйрәтү, хәрәкәтләрне саный белү күнекмәләре бирү.

Зурлык

Ике предметны зурлыгына (озынлыгына, киңлеге, биеклегенә, юанлыгына) карап берсе өстенә (астына) берсен, берсе янына икенчесен кую юлы белән чагыштыра белүләрен камилләштерү; чагыштыру нәтиҗәләрен сөйләмдә чагылдыру (озынрак – кыскарак, киңрәк – таррак, биегрәк – тәбәнәгрәк).

Зурлыкны күрсәтүче ике билге буенча (кызыл тасма яшел тасмадан озынрак һәм киңрәк) предметларны чагыштырырга өйрәтү.

Балаларны төрле озынлыктагы, киңлектәге, биеклектәге берничә (5 кә кадәр) предметны арта һәм кими бару тәртибендә урнаштырып чагыштырырга, предметларның урнашу тәртибен ("иң биек чыршы, тәбәнәгрәк, тагын да тәбәнәгрәк, иң тәбәнәк") күрсәтергә өйрәтү.

Форма

Геометрик фигуралар турында (шар, куб, цилиндр, түгәрәк, өчпочмак) күзаллауларын киңәйтү. Күреп, капшап, фигураларның төп билгеләрен (почмаклы, почмаксыз; тотрыклы, тотрыксыз; хәрәкәтчән. хәрәкәтсез)әйтә белү.

Балаларны турыпочмаклык белән таныштыру, аны түгәрәк, квадрат, өчпочмак белән чагыштыру. Турыпочмаклыкны танырга һәм әйтергә өйрәтү.

Фигураларның төрле үлчәмдә була алуын аңлату: зур – кечкенә куб,

Бала пространствода ориентлаша белә һәм пространствоара мөнәсәбәтләрнең күпкырлы билгеләмәләрен дөрес куллана: «аска төшәргә кирәк, уңга борылабыз, почмакка кадәр барып җитәбез, сулга борылабыз, икенче якка чыгабыз».

Балаларны юнәлешләр билгеләргә, әйтелгән юнәлештә (алга - артка, өскә – аска, уңга - сулга)хәрәкәт итәргә; баланың үзенә карата предметларның торышын сүзләр белән (минем алдымда - өстәл, артта – шкаф, уң ягымда – ишек, сул ягымда – тәрәзә) аңлатып бирергә өйрәтү.

Вакытта ориентлашу.

Тәүлекнең бүленеше (иртә, көндез, кич, төн), тәүлек вакытларының эзлеклелеге турында баланың күзаллауларын киңәйтү. *Кичә, бүген, иртәгә* дигән төшенчәләр белән таныштыру. Бу сүзләрнең мәгънәләрен аңлату.

Биш-алты яшьлек балада сөйләмле-логик фикерләү формалаша башлый, ул мантыйк үсешен һәм сүзләрне сөйләмдә нәтиҗәле куллануны үз эченә ала. Балалар мөстәкыйль фикерләргә, нәтиҗәләр ясарга, тиңләштерергә, чагыштырырга, анализларга, гади закончалыкларны кабул итәргә, аерым һәм уртак булган төшенчәләрне аңларга өйрәнә. Бала дөнья турындагы мәгълүматны аңлап һәм тирәнрәк итеп кабул итә башлый. Акыл эшчәнлегенең мантыйкый ысуллары - чагыштыру, гомумиләштерү, анализ, синтез, классларга аеру, серияләштеру, охшашлыклар табу, системалаштыру, абстрактлаштыру.

Серияләштерү - предметларны билгеле бер сыйфатлары буенча сайлап алып, аларны үсә бару йә кими бару тәртибендә урнаштырт.

Классик мисал: матрешкалар, пирамидалар, җыелмалы уенчыклар һ.б

Анализ - объектның үзлекләрен аерып чыгару, яки объектны төркемнән аеру, яки бер төркем объектларны билгеле бер үзлекләренә карап аеру.

Синтез - төрле элементларны (билге, үзлекләр) бөтенгә берләштерү. Психологиядә анализ һәм синтез бер-берсен тулыландыручы процесс-лар буларак карала (анализ синтез аркылы, ә синтез анализ аркылы башкарыла).

Чагыштыру — ул объектның (предмет, күренеш, предметлар төркеме) охшашлыгын яки аермасын билгеләү буенча акыл эшчәнлегенең логик алымы. Баланың чагыштыру алымын тулысынча үзләштерүенең төп күрсәткече булып олы кеше күрсәтмәләреннән башка гына аны куллана белүе санала.

Классификацияләү - күплекләрне билгеле бер билгеләре бу-енча төркемнәргә аеру. Күплек аз күплекләрдән тора. Бу аз күплекләр кисешмәскә һәм аларның уртак кыйммәтләре булмаска тиеш.

Гомумиләштерү — чагыштыру процессы нәтиҗәләрен сөйләм (вербаль) формасында оештыра белү. Мәктәпкәчә яшьтәге бала объ-ектларны гомумиләштергәндә, аларның ике яки берничә уртак сый-фатын аерып чыгара. Мөстәкыйль эшчәнлек вакытында барлыкка килгән гомумиләштерү (болар - зур, болар - кечкенә; болар барысы - өчпочмаклар, ә болары - квадратлар һ.б.) бала тарафыннан нә-тиҗәлерәк кабул ителә.

Сылтама: “Элементар математик төшенчәләр формалаштыру”буенча календарь-перспектив планлаштыру5 нче кушымтада.

2.1.4. «Сөйләм үсеше »юнәлеше

Сөйләм үстерү мохите

Балаларның үзләрен әйләндереп алган гадәти тирәлектән читтә булган предметлар, вакыйгалар, күренешләр турында беләсе килү һәм алынган мәгълүматлар турында фикер алышуга ихтыяҗларын канәгатьләндерү. Кызыксынучанлыкларын үстерү.

Сүз байлыгын үстерү.

Әйләнә - тирә дөнья турындагы белемнәрен тирәнәйтү, предметлар, вакыйгалар, эш – гамәлләр турындагы күзаллауларын киңәйтү нигезендә, балаларның сүзлек запасын арттыру һәм активлаштыру.

Предметларның исемнәрен, аларның өлешләрен, детальләрен, нәрсәдән эшләнгән булуларын, кайбер материалларның яшерен үзенчәлекләрен (сына, ваклана, бөгәрләнә, ватыла) белдерүче сүзләрне сөйләмдә куллануны активлаштыру.

Еш куллана торган сыйфатларны, фигыльләрне, рәвешләрне, бәйлекләрне сөйләмдә кулланырга өйрәтү.

Кешеләрнең үзара мөнәсәбәтләрен, аларның эмоциональ халәтләрен белдерүче сүзләр белән балаларның сүзлекләрен баету.

Сүзлекләренә һөнәрләрне белдерүче исемнәрне, эш – гамәлләрне чагылдыручы фигыльләрне кертү. Әйберләрнең кайда, ничек урнашуларын (уңда, сулда, ...), тәүлекнең кайсы вакыты булуын, кешеләрнең кәефен билгели һәм әйтә белергә өйрәтү эшен дәвам итү.

Сөйләмдә гомумиләштерүче сүзләрне (йорт җиһазлары, яшелчәләр, йорт хайванннары) кулланырга өйрәтү.

Авазларны дөрес әйтергә өйрәтү.

Тартык һәм сузык авазларның дөрес әйтелешен ныгыту; сызгырулы, чыжылдаучы, сонор (р, л) авазларын дөрес һәм ачык итеп әйтергә өйрәтү. Балаларның артикуляция аппаратын үстерү.

Дикция өстендә эшләүне дәвам итү; сүзләрне һәм сүзтезмәләрне ачык, дөрес итеп әйтә белүләрен камилләштерү. Фонематик ишетү сәләтләрен үстерү; билгеле бер аваз белән башланган сүзләрне ишетеп аера белү, сүзләр әйтү.

Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Сөйләмнең грамматик төзелеше.

Балаларча сүзләр белән актив “тәҗрибә үткәрергә”мөмкинлек бирү, 5 яшькә чыккан балаларга хас булган яңа сүз ясау иҗатларын хуплау, сүзнең дөрес әйтелешен әдәпле генә искәртү.

Җөмләдә сүзләрне бәйләргә өйрәнүне дәвам итү. Сөйләмдә бәйлекләрне дөрес куллану күнекмәләрен камилләштерү. Хайваннарның балаларын аңлаткан исемнәрне күплек санда һәм төрле килешләрдә куллана белү күнекмәләрен бирү.

Кайбер фигыльләрдән боерык фигыль ясау (киенә – киен) күнекмәләре булдыру.

Исемнәрне күплек санда куллана белүләрен камилләштерү.

Сөйләмдә тезмә һәм иярченле кушма җөмләләрнең иң гади төрләрен кулланырга өйрәтү.

Бәйләнешле сөйләм.

Балаларның диалогик сөйләмен камилләштерүне дәвам итү. Актив рәвештә әңгәмәләргә катнашырга; сораулар бирергә, бирелгән сорауларга аңлаешлы итеп җавап бирергә өйрәтү.

Мөстәкыйль эшчәнлек процессында, балалар бер – берсе белән аралашканда, аларның аңлатмалы сөйләм куллануга омтылышларын хуплау.

Өлкәннәр кебек сөйләшү теләге тудыру, бирелгән сорауга дөрес җавап бирү – бирелмәвен ачыклау омтылышын хуплау.

Предмет, картиналарны тасвирлап сөйләп бирергә өйрәтү (тәрбияче үрнәге буенча).

Таратма карточкалар кулланып, бала үзе төзегән картина буенча хикәя төзү күнекмәләре бирү (“Нинди матур урман килеп чыкты! Анда... яши, ... үсә” һ.б.)

Кечкенә әкиятләрне яисә әкиятләрдән балаларга ошаган өзекләрне сәхнәләштереп сөйли белү күнекмәләре бирү.

Сылтама: “Сөйләм үстерү” буенча календарь – перспектив планлаштыру 6 нчы кушымтада.

МАТУР ӘДӘБИЯТ БЕЛӘН ТАНЫШУ.

Аңлатма язуы.

Балаларны игътибар белән әкиятләр, хикәяләр, шигырьләр тыңларга өйрәнүне дәвам итү. Төрле алымнар һәм педагогик ситуацияләр кулланып, әсәрнең эчтәлеген дөрес аңлау, геройларның хәленә керә белү күнекмәләрен булдыру. Баланың соравы буенча әкият, хикәя, шигырьләрнең аңа ошаган өзекләрен укып күрсәтү, әсәргә карата баланың шәхси мөнәсәбәтен булдыру.Әдәби әсәрләр белән кызыксынуын хуплау.

Китаплар белән кызыксыну уяту юнәлешендә эшләүне дәвам итү. Балаларга таныш әсәрләрнең матур иллюстрацияле китап басмаларын күрсәтү. Китаптагы иллюстрацияләрнең мөһимлеген төшендерү (эчтәлек яхшырак аңлашыла; рәсемнәрне игътибар белән карасаң, күпме яңалык алып була һ.б.) Е. Рачев, Е. Чарушин, Ю. Васнецов рәсемнәре белән бизәлгән китаплар карау.

Сылтама: “Матур әдәбият уку” буенча календарь – перспектив планлаштыру 7 нче кушымтада.

2.1.5. «Сәнгати үсеш» юнәлеше.

Рәсем ясау.

- предметларның үзенчәлекле билгеләрен күрсәтеп ясый беләләр (натурадан, күз алдына китереп), сюжетлы композицияләр тудыралар;
- төрле композиция чаралары, сурәтләү материаллары кулла-налар;
- халык декоратив-гамәли сәнгате үрнәкләре буенча бизәкләр төшерәләр;
- җылы һәм салкын, караңгы һәм ачык төсләрне һәм аларның төсмерләрен аералар; гади төсмерләр ясый беләләр (ачыграк һәм сыеграк итеп).

Сюжетны ясаганда, эчтәлегенә һәм андагы объектларга туры китереп, сурәтләрне кәгазь битендә дөрес урнаштырырга ярдәм итү. Балаларның тирә – юньдәге предметларның һәм табигать объектларының төсләре һәм төсмерләре турында күзаллауларын ныгыту һәм баету эшен дәвам итү. Таныш төсләргә һәм төсмерләргә яңаларын өстәү, бу төсләрне ничек китереп чыгару мөмкинлеге турында күзаллауларын формалаштыру.Төрле төсләр куллану теләге уяту, тирә – якның күп төслегенә игътибар иттерү.

Рәсем ясаганда гәүдәне төз тотып утыру күнекмәләрен ныгыту: өстәлгә бик якын иелмәскә, уңайлы итеп утырырга өйрәтү. Пөхтәлеккә күнектерү: эш урынында чисталык, тәртип саклау, эшне тәмамлаганнан соң, эш материалларын урынына алып кую.

Сылтама: “Сүрәтләү” буенча календарь-перспектив планлаштыру 8 нче кушымтада.

Кисеп ябыштыру.

Аңлатма язуы.

Балаларның кисеп ябыштыру, ягъни аппликация шөгыле белән кызыксынуларын үстерү; сурәтләрне төрләндерү мөмкинлекләрен арттыру.

Кайчыны дөрес тотарга һәм аның белән дөрес эш итәргә күнектерү.

- «Җиде кат үлчә, бер кат кис» мәкале нигезендәге эш алымнарын кулланалар;
- симметрияле итеп кисәләр;
- гармун күрегедәй итеп кисә беләләр;
- ерткалау алымы белән эшли беләләр;
- чит-читләрне каймалап ясыйлар;
- төп геометрик төшенчәләрне (почмак, як, квадрат, өчпочмак һ. б.) беләләр;
- квадрат, түгәрәк, өчпочмаклардан, төсләре буенча аралаштырып, бизәкләр ясыйлар;
- пейзаж композицияләре, тематик ябыштырмалар (аппликацияләр) әзерлиләр.

Квадраттан түгәрәк, турыпочмаклыктан овал кисеп күрсәтү (почмакларын түгәрәкләп кисеп алу юлы белән). Әлеге алым белән яшелчәләр, җиләк – җимеш, чәчәкләр һ. б. ябыштыру.

Әзер формадан кошлар, хайваннар, бөҗәкләр, өйләр һәм балалар уйлап чыгарган предметларны кисеп ябыштырырга өйрәтү. Әзер формаларны 2 яки 4 кисәккә бүлеп (түгәрәкне – ярымтүгәрәкләргә, чирекләргә; квадратны – өчпочмакларга һ. б.), эшне катлауландыру.

Җайлап кына кисеп, пөхтә итеп ябыштырырга күнектерү. Активлык һәм иҗатка омтылышларын хуплау.

Сылтама: *“*Кисеп ябыштыру” буенча календарь-перспектив планлаштыру 9 нчы кушымтада.

Әвәләү.

Үзләштерелгән алымнарны кулланып, натурадан карап һәм күз алдына китереп, үзенчәлекле билгеләрен, төзелешен, пропорциясен күрсәтеп, төрле формадагы предметларны әвәләп ясыйлар;

- савытларны тасмалау, әйләнмәле ябыштырып сылау ысулы белән әвәләп ясыйлар;
- хайван, кош һәм кешенең гәүдә һәм очлыкларына хас хәрәкәтләрне күрсәтеп, аларны конструктив, катнаш ысул белән әвәләп ясыйлар;
- 2—3 фигурадан гыйбарәт катлаулы булмаган эшләнмәләрне аскуймага ныгытып урнаштырып, композиция ясыйлар (сюжетлы әвәләп ясау);
- халык иҗат иткән уенчыкларга таянып, сыннар тудыралар;
- сыгылмалы таякчыклар җыелмасыннан файдалана беләләр.

Балаларның әвәләү белән кызыксынуларын үстерү. Берничә кисәктән торган предметлар әвәләргә, пропорцияләрен саклап, кисәкләрен дөрес урнаштырырга өйрәтү.

Әвәләнгән төп формадан аерым кисәкләрне (үрдәкнең борынын, песинең колагын) сузарга, форманың өстен(чынаяк, тәлинкә) шомартырга, кысу һәм сылау ысулы белән кисәкләрне тоташтырырга; батырып кертү ысулы белән куыш форма (ваза, чынаяк ясарга), җәенке форманың кырыйларын бөгәргә өйрәтү. Эш барышында таякчыклардан (стеки) файдаланырга күнектерү.

Әвәләгән әйберләргә стека ярдәмендә бизәкләр ясау теләкләрен хуплау. Эш барышында пөхтәлек тәрбияләү.

Сылтама: “Әвәләү” буенча календарь – перспектив планлаштыру 10 нчы кушымтада.

Конструкцияләү

Аңлатма язуы

Балаларның игътибарын балалар бакчасы яки алар яши торган йорт тирәсендәге биналар һәм корылмаларга юнәлтү. Мәйданчыкта уеннар оештыру вакытында балалар белән машиналар, арбалар, автобуслар (башка транспорт төрләре) карау, аларның һәр өлешенең (кабинасы, тәгәрмәчләре һ. б.) формасы турында сөйләшү.

Балаларның төзелеш детальләрен (куб, пластина, борыс, кирпеч) тану һәм атый белү осталыкларын үстерүне дәвам иттерү, аларны төзелеш үзенчәлекләрен (формасы, ныклыгы, зурлыгы) исәпкә алып файдаланырга өйрәтү. Күргән корылмаларны искә төшереп, охшашлыклары буенча материаллар сайлап алу күнекмәләрен бирү.

Корылма үрнәкләрен анализларга: төп өлешләрен аера һәм зурлыклары буенча таный, бу аерым өлешләрнең бер – берсенә карата торышын(өйләрнең стеналары, түшәме, түбәсе; автомобильнең кабинасы, кузовы һ. б.) ачыкларга өйрәтү.

Тәрбияче күрсәткән конструкцияләү принцибын саклап (“Шундый ук өй төзе, ләкин биегрәк булсын”), корылманы биеклеккә, озынлыкка һәм киңлеккә мөстәкыйль үзгәртергә өйрәтү.

Вак һәм эре төзелеш материалларыннан төрле корылмалар төзү; төзелеш һәм аны бизәү өчен төрле төстәге детальләр файдалану.

Кәгазьдән конструкцияләргә: кырыйларын, почмакларын тәңгәл китереп, турыпочмаклы кәгазьне уртадан бөкләргә (альбом, мәйданчыкны бизәү өчен флагчыклар, котлау открыткасы), төп формага детальләрен (өйгә - тәрәзәләр, ишекләр, морҗа; автобуска – тәгәрмәчләр; урындыкка аркасын) ябыштырырга өйрәтү.

Балаларны табигый материаллардан: агач кайрысы, ботаклар, яфраклар, күркәләр, чикләвекләрдән һ. б.әйберләр ясарга өйрәтү.

- корылма үрнәген күзәтеп, аны тасвирлап бирәләр, бу корылманы әзерләү этапларын планлаштыралар, конструктив алымнар табалар;
- рәсемнән карап, корылма төзиләр;
- конус, цилиндр, квадраттан эшләнмәләр әзерлиләр;
- әзер өлге буенча эшлиләр, шартлы билгеләрне аңлыйлар;
- кәгазь белән оригами ысулын (бөкләү, кат-кат бөкләү, киртекләп кисү) кулланып эшлиләр.

Сылтама: “Конструкцияләү” буенча календарь – перспектив планлаштыру 11 нче кушымтада.

2.2.Ата - аналар белән 2016 – 2017 нчы уку елына эш планы ***(зурлар төркеме өчен)***

Чаралар	Вакыты	Җаваплы
Сентябрь 1.”5-6 яшьлек балаларның яшь үзенчәлекләре” дигән мәглүмәт урнаштыру. 2.Педагогик консультация “Әдәплелек кагыйдәләр”. Әти-әниләргә киңәшләр бирү. 3.Әти-әниләр өчен консультация “Ни өчен балалар рәсем ясыйлар”. 4.Әти-әниләр җыелышын уздыру.	01.09-10.09.16 14.09-20.09.16 20.09-25.09.16 26.09.16	Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М.
Октябрь 1.Балаларны чыныктыру, сәламәтләндерү өстендә бердәм эшне дәвам итү. Әңгәмә “Грипптан профилактика чаралары” 2.Әти-әниләр һәм балаларның иҗади эшләрдән торган “Көзге әкият” күргәзмәсе. 3.Баланың кызыксынучанлыгын, күзәтүчәнлеген үстерү белергә, аңларга омтылышны ничек саклап калырга. Ата – аналар белән шәхси әңгәмәләр. 4.МКР буенча ата-аналарга балалар белән индивидуаль эш тәкъдим итү. 5.Ел буе эшчәнлекләрдә куллану өчен табигый материаллар (Күркәләр, орлыклар, яфраклар) җыюны тәкъдим итү. 6.УМКдагы мультфильмлы дискларны карау, әкият, җырларны тыңлау өчен өйләренә бирүне дәвам итү. Аның турында бергәләп сөйләшергә тәкъдим итү. 7.Балалар бакчасы, түгәрәкләр өчен түләүне тулысынча һәм вакытында башкару. 8.Балалар белән театр эшчәнлеге үткәрелгән конкурс кысаларында ата-аналар белән эш. 9.Өлкәннәр атналыгы кысаларында балалар белән әби-бабайларга бүләк ясау.	03.10-10.10.16 01.10-10.10.16 05.10-10.10.16 Ай буена 10.10-20.10.16 Ай буена 01.10-15.10.16 01.10-06.10.16 03.10-05.10.16	Бильданова Л.М. Хабибрахманова Л.М. Ата - аналар Бильданова Л.М. Ата – аналар Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Ата-аналар Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Ата – аналар Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М.

Ноябрь 1.Балаларны сәламәтләндерү, чыныктыру өстендә бергәләп эшләүне дәвам итү. Консультацияләр:- Салкын тиюдән ничек сакланырга? - Бармак уеннары ни өчен кирәк? 2.Группаны сарымсак, суган белән тәэмин итү. 3.Әниләр көне уңаеннан котлау открыткасы эшләү, эниләрне котлау. 4.Әниләр көненә багышланган “Ягез әле, кызлар” дигән, балалар өчен күңел ачу үткәрү. 5.“Балаларга музыка” проект эшчәнлегендә катнашырга тәкъдим итү. 6.“Чыршы бүләккә” бәйгесендә катнашырга тәкъдим итү.	даими 01.11-10.11.16 21.11-25.11.16 18.11.16 Ай дәвамында 15.11-30.11.16	Ата – аналар Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Ата – аналар Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Ата – аналар Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. .
Декабрь **1.**Балаларны чыныктыру, сәламәтләндерү өстендә бердәм эшне дәвам итү. Грипптан саклану чарасы буларак, лимон, сарымсак измәсенең файдасы. Ата-аналар белән әңгәмә. Консультацияләр тәкъдим итү. 2. Әти-әниләргә консульция “5-6 яшьлек балаларының сөйләм үсеше өстендә эш”. 3.Күрсәтмә формадагы эшчәнлек – бергәләп өйрәнәбез, бердәм белем бирү эшчәнлеге материаллары. Кышкы травмалар. 4. Әти-әниләр өчен консультация «Ничек сәламәт бала үстерергә» 5. “Яңа ел бәйрәме кичәсен үткәрү” 6. “Балагыз нинди уенчыклар белән уйный?” темасына консультация 7. Мәйданчыкта сыннарнытөзергә ярдәм итүне оештыру. 8. “Өйдә рәсем һәм әвәләү шөгыйльләрен ничек оештырырга” темасына эти-эниләр белән индивидуаль әңгәмә.	01.12-05.12.16 01.12-02.12.16 05.12-10.12.16 10.12-15.12.16 23.12.16 15.12-20.12.16 Ай дәвамында 20.12-30.12.16	Әти-әниләр Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Әти-әниләр Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М.
Январь 1.Балаларны чыныктыру, сәламәтләндерү өстендә бердәм эшне дәвам итү. ”Өшегәндә беренче ярдәм “ консультация. 2. Баланың хәтерен үстерү өстендә ничек эшләргә (индивидуаль әңгәмәләр). 3. Уен мәйданчыгын кардан чистартып торуга ярдәм оештыру.	2 нче атна 4 нче атна Кирәк вакытта	Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Әтиләр Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М.
Февраль 1.Балаларны сәламәтләндерү, чыныктыру өстендә эшне дәвам итү: Әңгәмә “Язгы витамин җитмәү чорын ничек җиңеләйтергә?” 2. Гадәттән тыш хәлләр вакытында үзеңне һәм гаиләңне саклау чаралары хакында сөйләшү: “Сак булыгыз- язгы боз алдаучан!” “Балаларны янгын куркынычлыгыннан ничек сакларга?(профилактик чаралар турында әңгәмә) 3.УМКдагы мультфильмлы дискларны карау, әкият, җырларны тыңлау өчен өйләренә бирүне дәвам итү. Аның турында бергәләп сөйләшергә тәкъдим итү.	01.02-05.02.17 08.02-20.02.17 01.02-19.02.17	Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М.

4.Туган тел атналыгын үткәрүгә әти-әниләрне ярдәмгә тарту: театрга кирәк-яраклар белән тәэмин итүне сорау. 5.Туган тел атналыгы кысаларында “Ике кыз” әкиятен сәхнәләштерү. 6.Әтиләргә бәйрәм бүләкләре әзерләп, аларны бәйрәм белән котлау.”Ватанны саклаучылар көне “уңаеннан әтиләр белән спорт ярышлары оештыру. **Март** 1. Әниләргә, әбиләргә бүләкләр әзерләү. 2.8 нче Март Халыкара хатын- кызлар көне уңаеннан әниләргә багышлап бәйрәм үткәрү. 3.Косультация “Балалар травмалары һәм аларны кисәтү чаралары”. **Апрель** 1.Әти-әниләргә киңәшләр: “Балаларны сезонга карап киендерү” “Язгы юллар бозлавык – сак булыгыз!” “Язгы боз ястык калынлыгы булса да ышанма!” 2.Әти-әниләргә балалар белән Җиңү паркына, ГЭСтагы һәйкәл – монументка, шәһәр музеена барырга тәкъдим итү. 3.Шәһәрдә чисталык һәм пөхтәлек булсын өчен без нәрсә эшли алабыз? Әти-әниләр белән әңгәмә. Уен мәйданчыгын тәртипкә китерү, җәйге сәламәтләндерү чорына әзерләргә булышырга тарту. 4.Габдулла Тукайның шигырьләренә, экиятләренә рәсем, аппликация, композицияләр ясау, кънгщзмщ оештыру. Г.Тукай ёщйкщленщ баруны оештыру. 5.Бөек җиңүнең 72 еллыгына багышланган “Бабам сугышта булган” фотокүргәзмәгә әзерлек. Әти-әниләрнең материал туплауларын дәвам итү. **Май** 1.Җиңү көненә багышланган рәсемнәр күргәзмәсе. 2.Әти-әниләргә балалар белән “Мәңгелек ут” һәйкәленә барып, бәйрәм парадын карарга тәкъдим итү. 3.Бәйрәм салютын карарга тәкъдим итү. 4.“Табигатьтә куркынычсызлык кагыйдәләре “ консультация. 5.Балаларның җәйге ялын дөрес һәм файдалы үткәрү өчен шартлар булдыруга тарту (уен мәйданчыгын тәртипкә китерү, кечкенә формаларны буяу, төзекләндерү) 6.Әти-әниләр белән шәхси әңгәмәләр “Эчәк авыруларын һәм энцефалитлы талпан кадалуын кисәтү чаралары”	 01.02-20.02.17 22.02.17 15.02-23.02.17 1 нче атна 07.03.17 10.03-20.03.17 01.04-15.04.17 11.04-20.04.17 Ай буе 20.04-30.04.17 Ай буе 1 нче атна 09.05.17 09.05.17 01.05-10.05.17 Ай буена 2 нче атна	Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Әти-әниләр Әти-әниләр Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М. Бильданова Л. М. Хабибрахманова Л.М.

2.3. Этномәдәни төбәк бердәмлеге (ЭРС)

Балаларның туган илгә карата белемнәрен һәм дәүләт(Яңа ел, Ватанны саклаучылар көне, Җиңү көне, 8 Март) халыкара (Сөмбелә , Нәүрүз, Сабантуй) бәйрәмнәре турында белемнәрен арттыру. Туган шәһәрнең күренекле урыннары белән таныштыру. Үз халкыңның кешелеклелеге, кунакчыллыгы, чисталыгы турында мәгълүмат бирү.Татарстан Республикасының гореф-гадәтләре турында уку.

Балаларның кызыксынуларын исәпкә алып, туган як табигате турындагы белемнәрен киңәйтү.

Кешеләрнең табигатьне саклау буенча эшчәнлеге белән таныштыру. Тере һәм тере булмаган табигатькә сакчыл караш тәрбияләү, табигатьтә үзеңнең катнашыңнан соң туган уңай һәм тискәре нәтиҗәләрне алдан күрә белергә өйрәтү, туган як табигатенә үз ихтыяҗыңны канәгатьләндерү өчен дип карау ярамаганлыгын аңлату, аны файдалануның беренчел күнекмәләрен булдыру («Әгәр мин һәм башка кешеләр дару үләннәрен тамырлары белән җыйса...»).

Туган якта ешрак очрый торган үсемлек һәм хайваннарга карата кызыксынуны үстерү. Табигать объектларын үзенчәлекләре буенча классларга һәм төркемнәргә бүләргә өйрәтү (ылыслы һәм яфраклы агачлар, куаклар, үлән үсемлекләр; урман, болын, бакча үсемлекләре; урман җиләкләре, гөмбәләр, бүлмә үсемлекләре (гөлләре); кыргый һәм йорт хайваннары, кышлаучы һәм күчмә кошлар, балыклар, бөҗәкләр һ. б.).

Республика территориясендәге хайваннарның яшәү рәвешен, аларның тышкы кыяфәт үзенчәлекләрен (гәүдә өлешләре, тәне нәрсә белән капланган), хәрәкәт итү ысулларын (шуыша, оча, йөзә), азыкларын; кайбер бөҗәкләрнең, җир-су хайваннарының, сөйрәлүчеләрнең яшәү мохитенә яраклашуларын күзәтергә өйрәтү. Хайваннарны тавышларыннан танырга булышу.

Туган як табигатенең матурлыгын, аның форма, төс, исләр байлыгын күрә һәм тоя белү күнекмәләрен үстерү.

Төрлеяшьтәш милләтләренә карата изгелекле һәм хөрмәтле мөнәсәбәт формалаштыру.

Татар халкының мәдәниятенә, гореф –гадәтенә кызыксыну уяту. Җырга, сынлы сәнгатькә, әдәбияткә, Идел буе халкының сәнгатенә карата мәхәббәт тәрбияләү.(Россия, Татарстан)

№	Юнәлешләр	Бурычлар
1	Физик үсеш	Балаларда үз шәһәрләренә карата кызыксынучанлык тәрбияләү.Үзеңнең сәламәтлегеңә, тормышка ашырып,сәламәт тормыш алып барырга стимуллаштырып,үзеңнең халык һәм төрле милләт халкының (Чуваш, Башкортостан, Рәсәй) сөйләм халык иҗатына теләк тәрбияләү. Халык музыкаль хәрәкәтле уеннарга һәм эстафеталарга нигезләнеп төзелгән, балаларда уен шөгылендә үзләренең хәрәкәтчәнлекләренә карата үзконтроль үстерү.Татар, рус халык уеннары белән таныштыру.Таныш татар һәм рус халык уеннарын мөстәкыйль оештыра, ахырына җиткерә белергә өйрәтүне дәвам итү. Хәрәкәт осталыкларын, күнегү күнекмәләрен камилләштерү. Сын-гәүдә,хәрәкәтләрне аңлап матур, тиз, оста үтәргә камилләштерү. Балаларның хоккей буенча- “Ак барс”, футбол “Рубин”, баскетбол “УНИКС” һ.б. спорт командалары турында күзаллауларын киңәйтү. 2013 елгы Бөтендөнья 27 җәйге Универсиада төзелгән төрле спорт комплекслары белән таныштыру. Әйрән, сөзмә, кымыз кебек файдалы эчемлекләр турында күзаллауларын формалаштыру.

2	Социаль – коммуникатив үсеш	Әхлакый сыйфатлар турында күзаллауларын формалаштыру: үз халкыңның кешелеклелеге, кунакчыллыгы, чисталыгы; рус халкының гореф-гадәтләрен ихтирам итү.Балалар арасында үзара мөнәсәбәт тәрбияләү: уйнау гадәте,эшчәнләү, олыларны яхшы гамәл, мөнәсәбәт белән шатландыра белүләренә омтылу. Төрле милләт яшьтәшләренә изгелекле мөнәсәбәт формалаштыру. Үз-үзеңә үзлегеңнән һәм сыйфатлы хезмәт күрсәтүне булдыру (киенергә һәм чишенергә, киемнәрне төреп кую)төркемдә һәм балалар бакчасы җирлеген тәртиптә тоту күнекмәләрен үстерү, дежурлар вазифасын үтәү.Коллективта эшләүгә тарту, башка кешеләргә булышу теләге уянуда бүләкләү. Олылар хезмәте, аларның нәтиҗәсе һәм әһәмияте турында күзаллауларын киңәйтү һәм системалаштыру. Татар, рус халыкларының хезмәт гореф-гадәтләре аша балаларга әдәби сәнгать хезмәтнең төрле яклары турында күзаллауларын формалаштыруны дәвам итү. Хезмәт башкаруда мөстәкыйльлекне, үзсүзлелекне, җаваплылыкны бүләкләү; шәхси һәм коллективлы хезмәттән канәгатьләнү, горурлык хисе белән бүлешү, олылардан һәм яшьтәшләреннән,үз эшендә канәгать уңай билге алуына омтылу . Хәвефле ситуацияләрдән чыгу юллары, беренче ярдәм күрсәтү алымнары белән таныштыруны башлау. Шәһәр юлларында һәм иҗтимагый урыннарда юл йөрү кагыйдәләрен камилләштерү: тыйнак булырга, сабыр, кычкырып сөйләшмәскә, тәртип сакларга, чисталык; иҗтимагый транспортта олыларга һәм кечкенәләргә урын бирергә.Кешегә карата әйләнә - тирәдәге куркыныч ситуацияләргә сакчыл мөнәсәбәт камилләштерү
3	Танып белү үсеше	Башка милләт халкына дус-тойгы тәрбияләү. Идел буе халкының тарихы, мәдәнияте, гореф-гадәтләре һәм табигате аша балаларда танып-белү кызыксынуы камилләштерү (Чуваш, Башкортостан). Башкаладагы һәм Татарстандагы башка шәһәрләрне өйрәнгәндә информацион, күрсәтмәле материаллар аша карашларын киңәйтү. Татар, урыс, башкорт, чуваш халкының әдәбияте, тел иҗаты белән таныштыру. Татарстан – күп милләтле республика икәне турында күзаллауларын формалаштыру. Казан – зур сәнәгый үзәк, Рәсәйнең иң борынгы шәһәрләренең берсе. Казан республикабызның башкаласы. Казанда президент, Татарстан хөкүмәте, шәһәр мэры эшлиләр. Идел – Кама дәүләт саклаулыгы (заповедник), “Түбән Кама” милли паркы белән танышу, һәм аларның республика табигатен саклауда әһәмияте.
4	Сөйләм үстерү үсеше	Мәдәни әңгәмә тәрбияләү.Ике яклы әңгәмә камилләштерү. Көндәлек тормышта олылар һәм балалар белән татарча һәм русча сөйләшү. Матур әдәбият, татар, рус халыкларының тел иҗаты белән таныштыру. Әйтем, мәкальне аңлауларына ирешү, сөйләмдә аларны урынлы һәм мәгънәсе буенча куллану; Татар, рус язучы –шагыйрьләренең әсәрләрен башкарганда, сөйләгәндә сәнгатьле сөйләм формалаштыру, геройларга карата үз мөнәсәбәтләрен формалаштыру.
5	Сәнгати үсеш	Татар музыкасын тыңлауда кызыксыну уяту. Музыкаль хәтер

		үстерү. Балаларны татар композиторларының музыкаль әсәрләренең жанрларын билгеләргә өйрәтү. Милли репертуар нигезендә балаларның җырлау сәләтләрен камилләштерү. Классик, халык, заманча халык көйләре белән, халык уен коралларының: трещотка (рус), курай (башк.), волынка (“сарпай”- чув.), кубыз (тат) яңгыравы белән таныштыру. Татар бизәге: канәфер, өчъяфрак белән таныштыруны дәвам итү.Татар халкының декоратив-кулланма сәнгате турында күзаллауларын киңәйтү (тукыма әйберләре, күн мозаика).Татар , рус халкының орнаменты һәм милли киемнәре турында күзаллауларын формалаштыру. Кәгаздә халык эшләнмәсе бизәкләре (поднос, чынаяк) кием һәм баш киеме(алъяпкыч, яулык, калфак,) һәм көнкүреш әйберләре(ковер, салфетка, сөлге) ясау теләге уяту. Актүбә һәм шәмордан уенчыкларын әвәләп ясау сәләтләрен үстерү һәм аларның үзенчәлекләрен күрсәтә белү (“Сабантуй”, “Өч кыз”, “Көянтәле кыз”). Балаларны татар кулланма сәнгате мотивлары буенча күмәк эш булдыруга җәлеп итү. Рәсемдә көнкүреш әйберләренең образларын, татар халык әкиятләренең персонажларын һәм татар язучыларының әкиятләрен ясап бирү сәләтләрен камилләштерү. Балаларны танылган рус пейзажисты И.И.Шишкинның иҗаты белән таныштыру (“Иртә наратлык урманында”, “Арыш”).

5 - 6 яшьлек балалар белән белем өлкәләрен үзләштерү буенча психологик-педагогик эш эчтәлеге

Месяц	Физик үсеш	Социаль – коммуникатив үсеш	Танып белү, сөйләм үсеше	Сәнгати үсеш
Набережные Челны, Татарстан				
Сентябрь	*Уеннар:* «Йөзек салыш», «Шулай, әйе һәм юк», «Буяу сатып алыш» «Очты, очты», “Мәликә” “Чүлмәк вату”, “Капчык киеп йөгерү”	*Әңгәмәләр:* “Туган шәһәребезнең иң матур, күренекле урыннары турында сөйләшү. “Без үзебез генә яшәмибез бу җирдә”, “Шүрәле бәләгә юлыкты” (янгын куркынычсызлыгы) “Бизәкне җый” Һөнәрләр турында әңгәмә (Укытучы, төзүче, заводта эшләүче).	*Әкиятләр:* «Акылсыз бүре» пер. Р.Әхмәт тәрж., «Ничек Таз падишахка булмаган хәлләр турында сөйләгән». Татар язучыларының һәм шагыйрьләренең әсәрләре. *Шигърият:* Г.Тукай “Күз” (өзек) Р.Әхмәт тәрж., Р.Валеева “Түбәтәй белән калфак” Е. Муравьева тәрж.; *Проза.* А.Алиш “Кешеләр нәрсә эшли” Г.Кәримова тәрҗ., Мультфильмнар: “Куян кызы” *Әдәби әкиятләр* А.Гаффар “Сөләүчен кунакка бара”, А.Алиш “Сертотмас үрдәк” Яттан белер өчен: Г.Тукай “Безнең гаилә” Е.Тушкова тәрҗ. Шигырьләр буенча мультфильмнар: Г.Тукай “Кызыклы шәкерт”, “Эш беткәч уйнарга ярый”	*Музыка.Җырлар* “Хәерле иртә” Р.Ягафарова тәрҗ. “Кубыз” музыка коралы белән танышу. “Өммәгөлсөм” татар халык көен тыңлау, Ф.Фәизова эшкәртүендә. *Җырлау:* “Әтәч” Дж.Фәйзи көе, М.Джәлилә сүз. *Бию* “Парлы бию” татар халык көе, З.Хәбибуллина эшкәртүендә. *Әйлән-бәйлән* “Кәрия-Зәкәрия” халык җыры С.Малышева тәрҗ. *Рәсем ясау. Әвәләп ясау*“Әкиятләр лабиринты” (А.Алиш әкиятләренең геройлары), “Нечкәбил өчен дуслар” (калфак бизәү) *Рәсем ясау:* “Буяуларга булышабыз” (Әби өчен яулык бизәү), И.И.Шишкинның “Арыш” рәсемен карау. *Бәйрәм:*“Белем бәйрәме”

Октябрь	*Уеннар* “Төлке һәм тавыклар”, “Күз бәйләү”	*Әңгәмәләр* “Татар халыгының гадәтләре һәм культурасы”, “Борыңгы һөнәрчелек төрләре: бәйләү һәм тукымлау” “Әйрән, сөзмә, кымыз милли файдалы эчемлекләр”	*Әкиятләр* “Төлке белән керпе” Л.Замалетдинова тәрҗ. *Татар язучыларының һәм шагыйрьләренең әсәрләре.* *Шигърият*: Э.Шарифуллина “Шофер буласым килә”, Е.Муравьева тәрҗ. *Проза* Р.Фахреддин “Тәртипле бала” Р.Әхмәт тәрҗ. *Әдәби әкиятләр*: Р.Батулла “Урман караклары” Э.Умерова тәрҗ. *Яттан белү өчен*: М.Җәлил “Әтәч”	*Музыка. Җырлар. Уен фольклоры.* “Дәүт белән әтәч” Р.Ягафарова тәрҗ. “Көз” көен тыңлау. Җыр “Көз, көз, әйт әле” *Иҗади сәнгать. Әвәләп ясау:* “Мин бәлеш ясадым” *Кисеп ябыштыру*: “Орнамент төшерү” (түбәтәй, калфак) *Рәсем ясау*: “Айсылуга күлмәк бизибез”. “Лирик бию” татар халык көе А.Ключарева эшкәртүендә. “Сертотмас үрдәк кемне очраткан” А.Алиш әкияте буенча. *Бәйрәм* “Сөмбелә”

Ноябрь	*Уеннар* “Урын ал”, “Чүлмәк сатабыз” Милли татар уены “Катык”	*Әңгәмәләр:* “Татар үсү орнаменты”, “Ипи елый, ялкау ашаганда”, “Безнең ата-бабаларыбыз ничек яшәгән”	*Җыр. Уен фольклоры.* “Төлкекәй...” Р.Ягафарова тәрж. *Әкиятләр:* “Өч кыз” С.Гильмутдинова эшкәрт. *Татар язучылары һәм шагыйрьләренең әсәрләре.* *Шигърият:* Ш.Галеев “Тәртипле” В.Бәширова һәм Э.Блинова тәрж., Р.Миннуллин “Кунакларны яратам” С.Малышева тәрж. *Проза:* Ф.Зәриф “Баллы җәй” Н.Бурсакова тәрж. *Әдәби әкиятләр:* Г.Галеев “Әтәч һәм сәгать” Л.Фәйзуллина тәрж. *Яттан белү өчен:* А Кари “Кыш бабай” Е.Муравьева тәрж.	*Музыка. Тыңлау:* Р.Яхина “Көз” Татар биюе “Бормалы су” *Иҗади сәнгать:* *Кисеп ябыштыру:* “Сөлге бизәү” *Рәсем ясау:* “Тәлинкә бизәү” *Әвәләү ясау:* “Өч кыз” *Бәйрәм:* А.Алишның әсәрләре буенча театр күрсәтү (балаларның көчләре белән).
Башкортостан				
Декабрь	*Уеннар*: “Ябыша торган төпләр”, “Юрта”	*Әңгәмәләр:* “Башкорт халыгының гореф-гадәтләре һәм культурасы”, “Башкортостанның башкаласы – Өфә шәһәренең күренекле урыннары”, “Кунакчыл башкортлар”	*Әкиятләр:* “Аю һәм бал кортлары”, “Алп-батыр”, “Курай турында әкият”, “Ярдәмгә мохтаҗлыкны чакырган егет ”	*Музыка.* Башкорт халык көен тыңлау. “Курай” башкорт музыка коралы белән танышу. Җырлау “Кыш бабай”. *Иҗади сәнгать.Әвәләп ясау:* “Әкияткә сәяхәт” (башкорт әкиятләренең геройлары) *Кисеп ябыштыру:* “Башкорт милли киемен бизәү” *Рәсем ясау:* “Башкорт келәме” *Бәйрәмнәр* “Яңа ел”

Рәсәй				
Январь - апрель	*Уеннар* “Казлар аккошлар”, “Без күңелле балалар”, “Алтын капка”, “Кура җиләгенә барам”	*Әңгәмәләр:* “Рус халкының гореф-гадәтләре”, “Рус милли һөнәрчелекләре” *Д/уеннар:* “Курчак өчен рус киеме”, “Бизәк яса”, “Дымково лотосы”, “Рус лотосы” *Сүзле/дидактик уеннар:* “Оча-очмый”, “кем ярата?”, “Мәкальне әйтеп бетер”	*Әкиятләр*: “Төлке һәм кувшин”, “Канатлы, җонлы һәм майлы”, “Сивка-Бурка”, “Патшабикә-бака”, “Хаврошечка”	*Музыка.* Йоклата торган җырларны өйрәнү. Рус халык җырларын җырлау: “Как у наших у ворот”, “А я по лугу”, “Ты скажи, скажи воробышек”, “Ворон”, “Андрей-воробей”. Рәсәйнең гимнын тыңлау. “Трещотка” музыка коралы белән танышу, аларда уйнау. *Иҗади сәнгать. Рәсем ясау:* “Курчак өчен яулык” (дымково бизәге), “Полосада бизәк” (городец бизәге), “Гжельның зәңгәрсу могҗизасы”, “Шүрәле һәм Былтырның очрашуы” Г.Тукайның әкияте буенча. *Әвәләп ясау:*“Әкияти кош” (дымково уенчыгы) *Кисеп ябыштыру:* “Рус кызы өчен баш киемен бизәү” *Бәйрәм:* “Авыл ярминкәсе” *Күңел ачу:* “Әкият белән очрашу” (балаларның инсцинировкасы).
Татарстан				
Февраль	*Уеннар* “Соры бүре”,“Күз бәйләү” , “Тимербай”, “Чума үрдәк, чума каз”	*Әңгәмәләр:* “Балалар үзләре яшәгән урамнарның исемнәре турында”, “Төштә хыяллана торган ишек алды”, “Алар безнең Ватанны саклады” Балаларның эшләрен	*Әкиятләр*: “Саран һәм Юмарт”, “Зилән” *Татар язучыларының һәм шагыйрьләренең әсәрләре.* *Шигърият:* Дж.Тәрҗеманов “Кыш”, М.Ивансен тәрж., Р.Миннуллин “Сакта торам”, Ф.Кәрим “Тиздән яз”,	*Музыка.Җырлар. Уен фольклоры.* “Нәүрүз, Нәүрүз...”, Р.Ягафарова тәрҗ. “Гармун” музыка коралы белән танышу. Кәсәләр белән бию. Җырлы-биюле уен “Мәликә”, Ф.Шәймәрдәнова көе, халык сүзләре. Әстерхән татарларының биюе. *Иҗади сәнгать.Әвәләп ясау:* “М.Җәлилнең шигырьләренең яраткан геройлары”

		Г.Тукайның (“Кызыклы шәкерт”, “Эш беткәч уйнарга ярый”) шигырьләре белән беррәттән алып бару.	Т.Стрешнева тәрҗ. *Проза:* А.Хәсәнов “Әни әйтте”, Ф.Зәрифуллина тәрҗ. *Әдәби әкиятләр.* *Яттан белү өчен:* Р.Валеева “Котлыйм сине, әнием” *Мультфильмнар:*“Өч кыз”, “Ике кыз”	*Кисеп ябыштыру:* “Бабайга түбәтәй” *Рәсем ясау:* “Алъяпкычны бизәү” “Кәҗә белән сарык” Г.Тукай әкияте буенча *Бәйрәм:* “Безнең капка төбендә күңелле әйлән-бәйлән”
Чуваш				
Март	*Уеннар:* “Дингездә ерткыч”, “Балыклар”, “Сирелер” (“Расходитесь”)	*Әңгәмәләр:* “Чуваш халкының милли гореф-гадәтләре”	*Әкиятләр:* “Нәрсә өчен чыршы һәм нарат гел яшел”, С.Шуртаков тәрҗ. “Менә була яхшы!”, “Чибәркәй Плаги”, “Күрәчәнле тегүче”	*Музыка.Җырлар:* “Әниләр бәйрәме”, “Яз килә”, “Сарпай”-волынка милли инструмент белән танышу. Чуваш халык көйләрен тыңлау. *Иҗади сәнгать.Әвәләп ясау:* Чуваш милли ашамлык – хуплу. *Кисеп ябыштыру:* “Могҗизалы могҗиза” (салфетка бизәү) *Рәсем ясау:* “Төрле-төрле сурпаннар” *Бәйрәм:* “Шеварни” (Масленица), “Нәүрүз”
Татарстан				
Апрель	*Уеннар*: “Буталган атлар”, “Кем беренче?”	*Әңгәмәләр:* “Атаклы якташларыбыз” (рәссамнар, композиторлар), “Татар чигүе”, “Безнең як витаминнары организмны ныгыта”	*Әкиятләр:* “Кем көчле?”, “Карт һәм төлке” *Татар язучыларының һәм шагыйрьләренең әсәрләре.* *Шигърият:*Р.Корбан “Ныграк авырткан булыр иде...”, С.Махотин тәрҗ. *Проза:* А.Алиш “Ничек мин санарга өйрәндем”, Л.Фәйзуллинаның тәрҗ. *Әдәби әкиятләр:* Ф.Шәфигуллин	*Музыка.Җырлар. Уен фольклоры.* “Нәүрүз, Нәүрүз...” Р.Ягафаров тәрҗ., “Вальс” тыңлау, С.Сәйдәшев көе. “Яз килде” җырын җырлау, Дж.Фәйзи көе. “Биик әле” бию, А.Абдуллин көе. *Иҗади сәнгать.Әвәләп ясау:* “Әкияти илгә сәяхәт” (Г.Тукай әкиятләре геройлары) “Сабантуй” *Кисеп ябыштыру:* “Әниемә читекләр” *Рәсем ясау:* “Курчак өчен милли кием”

			“Ләйсән”, Р.Батулла “Урман караклары” *Ятлау өчен*: Э.Шәрифуллинаның “Шофер буласым килә” *Мультфильмнар:* “Су анасы”, “Кәҗә белән сарык”, “Шүрәле”	*Бәйрәм:* “Тукай безнең белән”
Май	*Уеннар:* “Түбәтәй”	Әңгәмә «Туган ягым - Татарстан»	*Татар язучыларының һәм шагыйрьләренең әсәрләре.* *Шигърият:* Б.Рәхмәт “Сабантуйда” *Ятлау өчен:* Х.Хәликов “Хәерле иртә” *Әдәби викторина*. «Таныш әсәрләр буйлап сәяхәт»	*Әвәләп ясау:* “Хыял иле” (Идел буе халыкларының әкият геройлары) *Кисеп ябыштыру – рәсем ясау:* “Халык кәсепләре (промыслы) кибете” (күмәк эш) *Бәйрәм:* “Дуслык такыясе”

III. Оештыру бүлеге.

3.1. Материаль – техник база

Төркемдә белем һәм тәрбия бирү өчен уенчыклар һәм уен почмаклары бар.

1. **«Туган ягым - Татарстан» почмагы**

Милли киемдәге курчаклар: татар малае һәм кызы, рус малае һәм кызы
Рәсәй һәм Татарстан республикасының президентларының портретлары
Рәсәй һәм Татарстан республикасының флаглары
Габдулла Тукай портреты
Уеннар өчен битлекләр
Дидактик уеннар:
«Бизәкләрне җый», “Әбием сандыгы”, “Нәрсә? Нинди? Ничә?”, “Минем гаиләм”

Методик әсбаплар һәм аудио кушымта

К.В. Закирова, Л.Р. Мортазина “Балачак – уйнап – көлеп үсәр чак”
З.М. Зарипова, Р.С. Исаева “Үстерешле уеннар”
К.В.Закирова, Р.Ә.Кадыйрова, Г.М.Сафиуллина “Балалар бакчасында әдәп- әхлак тәрбиясе”
З.М.Зарипова, А.Х.Габдрахимова, А.Т.Миникаева “Балалар бакчасында бердәм белем бирү эшчәнлеге”
К.В. Закирова, Л.Р. Мортазина “Әй уйныйбыз, уйныйбыз”
Татар телендә мультфильмнар
Диск “Балалар һәм эти-әниләр өчен УМК буенча уеннар”
Диск “Әкиятләр”
Аудио – китап “Татар әкиятләре”
Диск “Шома бас”
Диск “Танцы народов Поволжья”
Диск “Луиза Батыр – Булгари. Сертотмас үрдәк. Бардым күлгә, салдым кармак”
Диск “Луиза Батыр – Булгари. Африка хикмәтләре”
Диск “Луиза Батыр – Булгари. Бииләр итек - читекләр”

Мәгълүмат әсбаплары

Татар язучылары һәм шагыйрьләре
Татар халык сәнгате
Әкиятләргә иллюстрацияләр
Татарстан Республикасы турында белешмә
Рәсәй турында белешмә
Яр Чаллы шәһәре турында белешмә
Татарстан Республикасы шәһәрләре турында белешмә
Трафаретлар / орнаментлар
Идел буе халыклары уеннары
Рәсәй геральдикасы һәм бәйрәмнәре
Альбом “Минем туган ягым”

Татар әдәбияты

Балалар өчен шигырьләр
Л.А. Харисова, В.А. Гарипова “Ватаным Татарстан”
Батулла “Бишек хикәятләре”
М. Фәйзуллина “Чебиләр зарядкасы”
Ә. Ситдыйкова “Серле дөнья”
Ф.Сафин “Кошлар яратучы малай”
Татар халык әкияте “Камыр Батыр”
Татар халык әкияте “Саламторхан”
Татар халык әкияте “Сак –сок”
“Балачак эниклопедиясе”Татарстан китап нәшрияты, 2011.
Ф. Яруллин “Яз кайда кышлый?” “Мәгариф” нәшрияты, 2009
С. Шәвәлиева “кечкенә адаһа әкиятләре” Яр чаллы, 1998.
А.С. Пушкин “Балыкчы һәм балык турында әкият” Татарстан китап нәшрияты, 2010.

“Мырау Батыр” Татарстан китап нәшрияты, 2013
“Татар халык әкиятләре”җыентыгы Татарстан китап нәшрияты, 2007
В. Бианки “Тычкан баласы Чи - Чи” Татарстан китап нәшрияты, 2012
Җ. Дәрзаман “Карурман кунаклары” Татарстан китап нәшрияты, 2012
Р. Миңнуллин “Мөгезборын белән озынборын” Татарстан китап нәшрияты, 2012
Г. Тукай “Шүрәле
А. Алиш “Әкиятләр”

Музыка үсеше үзәге

Барабан, агачтан пластмасстан эшләнгән маракас, ирен гармуны, металлофон, саксафон, бубен, кастоньетта, колотушка, курай.
Музыкаль- дидактик уеннар
“Баскыч”
“Күңелле-күңелсез”
“Музыкаль уен кораллары”
Ясалма уен кораллары
Микрофон, маракас
“Кәеф” почмагы
Күрсәтмә әсбап “Кәеф театры”
Өстәл театры“Кәеф театры”
Коллективта бердәмлек оештыру уеннары картотекасы
Театральләштерелгән уеннар картотекасы
Психогимнастика
Эмоциональ бушатылу “көзге”

“Театр” почмагы

Өстәл пәрдәсе; өстәл, күләгә, би-ба-бо, таякчыклар һәм бармак театрлары, театр өчен битлекләр, киемнәр.
Дидактик уен “Әкият геройлары”
Лото “Әкиятләр”
Күрсәтмә әсбап “Киемнәр өчен бизәкләр”

“Юл йөрү кагыйдәләре ” почмагы

Лото “Юл йөрү билгеләре”
Дидактик уен “Сак бул, юл!”
Күрсәтмә әсбап “Транспорт”
Дидактик уен “Юл йөрү билгеләрен өйрәнәбез”
Өстәл уены “Юл”
Махсус тарнспорт
Күрсәтмә әсбап “Берүзем урамда”
Картотека “Транспорт”
Папка “Балаларга юл йөрү кагыйдәләрен өйрәтү”
Папка “Светофорны өйрәнәбез”

Методик кулланма

Г.А. Галеева, С.М. Гаффарова “Мәктәпкәчә яшьтәге балаларны юлларда үзләрен хәвефсез тоту кагыйдәләренә өйрәтү”

Физкультура үсеше почмагы

Уеннар картотекасы
“Күзләргә гимнастика ясыйбыз”
“Сулыш гимнастикасы”
“Сәламәтләндерүче уеннар”
“Хәрәкәтле уеннар”
“Бармак гимнастикасы”
“Сюжетлы– рольле уеннар”
“Физминуткалар”
“Санамышлар”

“Җырлы – биюле уеннар”
“Чыныктыру»
Күрсәтмә әсбаплар:
“Кышкы спорт төрләре”
“Җәйге спорт төрләре”
“Спорт җиһазлары”
Җиһазлар :
Туплар, скакалкалар, төсле тасмалар, шишкалар, шалтыравыклар, сыбызгы, бубен, капчыклар, флаглар, кеглялар, обручлар, гантельләр, кольцесброс.
Ясалма чыныктыру җиһазлары
Массаж келәмчеге, киндер сюрприз йомыркаларыннан канат һәм гантельләр

“Сәламәт яшәү рәвеше, куркынычсызлык” почмагы

Методик кулланма:
Т.А.Шорыгина “Беседы об этикете с детьми 5-8лет”
Т.А.Шорыгина “Беседы о воде, о природе”
Т.А.Шорыгина “Беседы о правилах пожарной безопасности”
Т.А.Шорыгина “Беседы об основах безопасности с детьми 5-8лет
Т.А.Шорыгина “Беседы о том, кто где живет”
“Дөрес туклану”
Папка “Янгын куркынычлыгы”
Картотека бесед по профилактике травматизма
Үстерүче уеннар
“Урамда куркынычсызлык”
“Беренче ярдәм”
“Өйдәге куркынычсызлык”
“Ут белән уйнама”
“Сәламәт бул”
“Профессияләр”
Лото “Бөтен эш тә яхшы”

Табигать почмагы

Үстерүче уеннар
Табигать календаре
Лото “Беренче предметлар”
Лото “Йорт хайваннары”
Лото “Продуктлар”
“4нчесе артык”
“Баллы-тозлы, ачы”
“Хайваннар һәм аларның балалары”
“Рәсемнәрне бер рәткә җый”
“Табигать күчтәнәчләре”
“Агачлар”
«4 сезона»: кыш, яз, җәй, көз.
«Экологик уеннар»
Күрсәтмә әсбаплар:
«Рәсемнәр буенча хикәяләр төзү»: кыш, яз, җәй, көз.
«Һава торышы»
«Ел фасыллары алгоритмы»
«Хайваннар, җиләкләр, кошлар»
«Агачлар, куаклар, гөмбәләр»
«Безнең як кошлары»
«Чәчәкләр»
«Киемнәр»
«Кошлар»
«Җиһазлар»

«Гербарий»
«Кызыл китап»
«Чәчәкләр турында легенда»
Муляжлар: җиләкләр, җиләк-җимешләр, яшелчәләр, кыргый һәм йорт хайваннары, җир-су хайваннары, бөҗәкләр.

Сөйләм үсеше үзәге

Үстерүче уеннар
“Капма -каршы”
“Мәгънә буенча аер”
“4нчесе артык”
“Рәсемнәр буенча хикәя яз”
“Сюжетлар буенча хикәя төзе”
“Матур сүзләр өйрәнәбез”
“Табышмаклар”
“Шигырьләр”
«Сөйләм телен һәм уйлау сәләтен үстерүче уеннар»
«Чиста сөйләшү күнегүләре»
«Бер, күп»
«Минем яраткан әкиятләр”

Танып белү үсеше үзәге

Үстерүче уен “Без саныйбыз”
Лото “Төсләр һәм фигуралар”
Дидактик уен “Төс һәм форма”
Лото “Уңга - сулга”
Дидактик уен “Предметлар һәм контурлар”
Лото “Зур, уртача, кечкенә”
Дидактик уен “Бергә саныйбыз”
Дидактик уен “Геометрик мозаика”
Дидактик уен “Истә калдыр”
Дидактик уен “Нәрсә җитми”
Дидактик уен “Для умников и умниц”
Дидактик уен “Нәрсә туры килми”
Дидактик уен “Логик таблица”
Развивающая игра-лото “Считаем и читаем”

Шулай ук төркем” Кибет”, “Чәчтараш”, “Гаилә”, “Шифахәнә”, “Даруханә”, “Транспорт”, “Почта”, “Театр” кебек сюжетлы-рольле уеннар өчен җиһазлар һәм әсбаплар белән тулыландырылган.

3.2.Кулланылган әдәбият

Төп программалар:

1. Комплекслы программа «Туганнан мәктәпкә кадәр»Веракса Н.Е., Комарова Т.С., Васильева М.А. – *электрон ресурс.*
2. 81 нче "Гөлчәчәк" балалар бакчасының төп белем бирү программасы.

Парциаль программалар:

3. 1.Балалар бакчасы: Әти-әниләр һәм балалар бакчасы тәрбиячеләре өчен уку китабы.-Казан:Раннур, 2003.
4. Балачак аланы: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти – әниләр өчен хрестоматия. – Казан: РИЦ,2011. – 560 б.
5. Белем һәм тәрбия эшчәнлегенең перспектив программасы «Туганнан мәктәпкә кадәр» Н.Е. Веракса, М.А. Васильева, Т.С. Комарова.
6. З.Г.Шәрәфетдинова, И.Җ.Хәбибуллина, Ф.В.Хәзрәтова "Математикага өйрәнәбез" (зурлар төркеме). Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары өчен методик кулланма. Казан. Татарстан китап нәшрияте, 2014
7. Р.М.Зиннәтова "Сүрәтләү һәм кору эшчәнлеге" (зурлар төркеме). Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары өчен методик кулланма. Казан. Татарстан китап нәшрияте, 2014
8. Н.Г.Гарипова, Р.С.Әхмәтова, Ф.М.Хәсәнова "Әйләнә-тирә дөнья белән танышу" (5-6 яшь). Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары өчен методик кулланма. Казан. Татарстан китап нәшрияте, 2014
9. Г.Ә.Нәбиуллина, Л.Г.Гыйләҗева, В.А.Камалова "Татар телендә сөйләм үстерү" (5-6 яшь). Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары өчен методик кулланма. Казан. Татарстан китап нәшрияте, 2014
10. Закирова К.В., Мортазина Л.Р. "Әй уйныйбыз,уйныйбыз..."Балалар бакчасында хәрәкәтле уеннар:балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма. –Казан:Беренче полиграфия компаниясе,2013. – 224 б.
11. Закирова К.В. "Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе:методик кулланма/К.В.Закирова, Р.Ә.Кадыйрова, Г.М.Сафиуллина – Казан:Беренче полиграфия компаниясе,2013.-424 б.
12. Зарипова З.М. "Үстерешле уеннар:методик кулланма/З.М.Зарипова , Р.С.Исаева.-Казан:Беренче полиграфия компаниясе,2013.-128 б.
13. Закирова К.В. "Әхлак нигезе-матур гадәт"(Гаиләдә һәм балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбияләү):Методик кулланма/К.В.Закирова, Р.Ә.Кадыйрова.-Казан:Мәгариф,2004.-383б.
14. Закирова К.В., Мортазина Л.Р.Балачак-уйнап-көлеп үсәр чак: методик кулланма.-Казан: Редакционно-издательский центр,2012
15. Күзәтүләр нигезендә мәктәпкәчә яшьтәге балаларга әйләнә-тирә турында белем бирү. Нәҗметдинова Р.Ф.
16. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларны юлларда үзләрен хәвефсез тоту кагыйдәләренә өйрәтү дәресләре циклы. Методик күрсәтмәләр/ Авт.-төз.: Г.А.Галеева һ.б.-Казан:"Балаларның тормыш иминлеге фәнни үзәге"ДУ нәшрияте, 2010
17. "Туган телдә сөйләшәбез": методик әсбап /Ф.В.Хәзрәтова, З.Г.Шәрәфетдинова, И.Ж.Хәбибуллина.-Казан:Инновацион технологияләр үзәге.-2013.-256 б.
18. Л. Н. Вахрушева «Познавательные сказки для детей 4 – 7 лет» Издательство «ТЦ Сфера»
19. Е. А. Алябьева «Эмоциональные сказки. Беседы с детьми о чувствах и эмоциях» Издательство «ТЦ Сфера»
20. Т. А. Шорыгина «Понятные сказки. Беседы с детьми об игрушках, растениях и животных» Издательство «ТЦ Сфера»
21. Т. А. Шорыгина «Добрые сказки. Беседы с детьми о человеческом участии и добродетели» Издательство «ТЦ Сфера»

3.3. Федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә зурлар төркемендә предметлы – үстерешле мохит

Төркемнең предметлы – үстерешле мохите ФДББС таләпләренә нигезләнеп оештырылган. Анда 5 белем өлкәләре дә күзәтелә:

1. Социаль – коммуникатив,
2. Танып белү,
3. Сөйләм үстерү,
4. Иҗади сәнгать,
5. Физик үсеш.

Предметлы – үстерешле мохитне булдыруда түбәндәге принциплар алынды:

1. Дистанция принципы, үзара хезмәттәшлек иткәндә;
2. Активлык, мөстәкыйльлек һәм иҗатлык принципы;
3. Тотрыклылык (стабильность) принципы;
4. Комплекслы һәм сыгылмалы (гибкий) зоналаштыру принципы;
5. Һәр баланың индивидуаль уңайлылыгы һәм эмоциональ иминлеге принципы;
6. Гадәти һәм гадәти булмаган элементларның эстетик мохит оештыру принципы;
7. Ачыклык – ачык булмаганлык принципы;

Активлык үзәкләре интеграцияләр нигезендә эчтәлек һәм эшчәнлек төрләре буенча юнәлешләргә бүленгән.

“Иҗади сәнгать үстерү” юнәлеше. “Иҗат остаханәсе” үзәгендә, балаларның үсеше өчен, төрле сүрәтләр, кул эшләнмәләре төшерелгән рәсемнәр һ.б. сайланып алынган. Балаларга, үзенең нәтиҗәле эшчәнлеге өчен яңа идеяларга этәргеч була, шулай ук үрнәк буенча эшләү сәләтләрен үзләштерү өчен уңай тәэсир итә. Элеге үзәктә сәнгать – иҗади эшчәнлеге өчен материаллар һәм җиһазлар урнашкан: рәсем ясау, әвәләү һәм кисеп ябыштыру (кәгазь, тарфарет, катыргы, буяулар, пумала, клей, карандашлар, салфеткалар, кайчы, пластилин һ.б.). Санап үтелгән материалларның күбесе махсус шкафта урнаштырылган. Теләге булган һәр бала үзенең иҗади идеяләрен, хыялларын чынга ашыру өчен кирәкле әйберләрне биредә таба һәм файдалана ала. Әлеге үзәккә ирекле керү мөмкинлеге бар.

“Сөйләм үстерү”юнәлеше. “Китап дөньясы” үзәгенә китаплар почмагы керә. Китаплар почмагының эчтәлеге шушы яшь балаларының үзенчәлекләренә туры килә. Анда балалар язучыларының әсәрләре һәм әкиятләре бар. Монда әле язучыларның фоторәсемнәре бар. Шулай ук үзәктә вак моториканы үстерүче дидактик уеннар да кулланыла.

“Белем” үзәгендә сөйләм телен үстерү буенча дидактик уеннар, вакыйгаларны эзлеклелеге буенча урнаштыру өче рәсемнәр, үзара бәйләнешен табу өчен парлы рәсемнәр, кисәкләргә бүленгән сюжетлы рәсемнәр урнаштырылган.

“Танып белү” юнәлеше.

Үзәкләр балаларның индивидуаль үзенчәлекләрен истә тотып оештырылган. Җыелган күрсәтмә – дидактик материаллар балаларның дөньяны бербөтен итеп күзаллауларын үстерә. “Экология” үзәгенә экологик эшчәнлеге керә. Әлеге үзәккә бүлмә гөлләре (фиалка, бегония, үрмәле гөл, традисканция), ясалма аквариум керә. Бүлмә гөленең өлешләре ничек үзгәрүен күзәтергә уңай. Шулай ук үзәктә гөлләрне тәрбияләү өчен инструментлар да бар (алъяпкыч, туфракны йомшартыр өчен таяклар, балалар өчен тырма, пульверизатор, лейка). “Экология”үзәгендә шулай

ук төрле дидактик уеннар урнашкан (“Ел фасыллары”, “Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы”, табигый материаллар, ясалма яшелчәләр һәм җиләк-җимешләр һ.б.). Табигать һәм һава торышы календаре “Табигать үзәгендә” мөһим урын алып тора.

“Тәҗрибә эшчәнлеге” үзәгендә күптөрле табигый материаллар тәкъдим ителгән (орлыклар, ярмалар, күркәләр, ташлар һ.б.). Безнең балалар гади тәҗрибәләр үткәрүче һәм төрле табигый материалларның үзенчәлекләрен ачыклый торган кызыксынучан тикшерүчеләргә әвереләләр.

“Математика” үзәге (игротека) мөһим үстерешле функцияләренә ия. Әлеге үзәктә норматив-билгеле материаллар урнашкан: магнит такта, саннарны чагыштыру өчен карточкалар җыелмасы, саннар белән кубиклар җыелмасы, кулның вак моторикасын үстерешле уеннар. Уеннарны сайлаганда, балаларның үсешенә этәргеч биргән уеннарга өстенлек бирелде. Уен җиһазлары уйнаганда bербөтен мохитне тудыра. Үзәу түбәндәге бурычларны хәл итә:

- Балаларда элементар математика эшчәнлегенә кызыксыну уяту;
- Балаларның буш вакытларында ихтыяҗларын җәлеп итүче кызыклы уеннар гына түгел, ә акыл киеренкелеген (умственного напряжения), интелектуаль тырышлыкны таләп итүне тәрбияләү.

Әлеге үзәктә һәр бала үзенең кызыксынуы буенча уеннар сайлар өчен, күптөрле кызыклы уеннар урнашкан.

“Әхлакый - патриотик” үзәгендә туган шәһәребезнең һәм Рәсәйнең дәүләт символикасы урнашкан. Ватаныбызның күпмилләтле булуын чагылдыручы әсбаплар, Рәсәйнең климат зоналары белән таныштыручы иллюстрацияле материал бар. “Туган як” почмагына туган якны өйрәнү буенча матур әдәбият, “Минем шәһәрем”, “Минем гаиләм” альбомнары тәкъдим ителгән.

“Төзелеш” (конструктив) үзәге аз урын алып торса да, ул бик мобиль. “Төзелеш” почмагының эчтәлеге белән (төрле конструкторлар, эре һәм вак агач конструктор) төркемнең төрле урынына күчеп һәм әлеге эшчәнлекне төрле бала саны белән уйнап була. Төркемдә төзү – конструктив уеннар үзәге урнашкан. Безнең тәрбиянүчеләр үз ниятләрен тормышка ашырганда мөстәкыйль рәвештә корылмаларның модельләрен һәм схемаларын кулланалар. Үзәк шулай ук, уйнар өчен, вак уенчыклар белән тәэмин ителгән. Әлеге үзәкнең мобиль булуы балаларга сюжетлы уеннарны читтә уйнарга мөмкинлек бирә. Безнең балаларга төркемнең теләсә кайсы почмагында үзләрен уңайлы хис итәргә мөмкинлек бирә.

“Музузыкалы - театрлы” үзәге – обүстерешле мохит өчен мөһим объект, чөнки театраль эшчәнлек төркемдәге балаларны кызыклы идея белән берләштерергә ярдәм итә. Театрда уйнаганда, балалар характерларының төрле якларын күрсәтеп ачылалар. Әлеге үзәктә ширма, театрның төрлесе урнашкан. Балалар – зур артистлар булганга, әсәрләр куюда да, тамашачы ролендә дә бик теләп катнашалар. “Театр” почмагы курчак, өстәл, бармак театрлары белән тәэмин ителгән. Биредә битлекләр, әкиятләрне уйнар өчен костюм элементлары, музыка уен кораллары урнаштырылган.
“Социаль - шәхси” үсеше юнәлеше. Балаларда аралашу культурасы формалаштыру, әйләнә – тирә дөреслек һәм социумдагы тормыш турында белемнәрен ныгыту.
“Сюжетлы – рольле уеннар” үзәгендә, балаларга уенчыкларны сайларга җиңел булсын өчен, җиһазлар һәм ярдәмлекләр җайлы итеп урнаштырылган. Балаларның ниятләре төрле сәбәпле, бөтен стационар җиһазлар төрле сюжетлы – рольле уеннар өчен күпфункциональ итеп кулланыла. Универсаль уен макетлары балалар өчен җиңел алырлык урыннарда урнашкан. Макетлар күчмә (өстәлдә уйнар өчен, идәндә, бала өчен уңайлы урында). Вак персонаж – җыелмалары тартмаларга тутырылган.
“Куркынычсызлык” үзәге өйдә, урамда (юл йөрү кагыйдәләре) һәм янгын куркынычсызлыгы иминлеген чагылдыра. Ул кирәкле атрибутлар, уенчыклар, дидактик уеннар белән тәэмин ителгән.

“Физик үсеш” юнәлеше.

“Сәламәт буласың килсә!” үзәге традицион һәм традицион булмаган (тәрбиячеләр 1әм әти – әниләр ярдәмендә эшләнгән) физик җиһазлар бар.Әлеге җиһазлар балаларның физик сыйфатларын (җитезлекләрен, турылыкларын, көчлелекләрен, тизлекәрен) үстерү өчен юнәлеш алды. Әлеге үзәктә, балаларны сәламәт яшәү рәвешенә өйрәтү өчен, уеннар һәм әсбаплар урнаштырылды. Хәрәкәт активлыгын арттыру балаларның физик һәм акыл үсешенә, сәламәтлегенә уңай йогынты ясый.

Булдырылган мохитнең өстенлеге шунда: барлык балаларны актив мөстәкыйль эшчәнлеккә җәлеп итү. Һәр бер баланың төрле үзәктә кызыксынуы буенча шөгыйль сайлый алуы, предметлы эчтәлеге күптөрлелеге, алырга җайлылыгы һәм материалларның уңай урнашуы белән тәэмин ителә. Балаларның шат күңелле, аралашуга ачык булулары, балалар бакчасына теләп йөрүләре, уңай эмоцианаль кәефләре турында сөйли.

3.4. 2016-2017 нчы уку елында балалар бакчасының укыту планы.

ОББЭ	Зурлартөркеме 5 - 6 яшь
	Атнага
Аралашу- сөйләм телен үстерү	1
Аралашу- туган телне өйрәтү	3
Танып-белү- иң гади математик күзаллаулар тәрбияләү	1
Танып-белү- дөньяның тулы картинасын формалаштыру	1
Иҗади сәнгать. Рәсем	1
Иҗади сәнгать . Ябыштыру.	0,5
Иҗади сәнгать. Әвәләү	0,5
Физик культура	3
Музыка	2
Барысы:	13
Өстәмә түгәрәкләр	1
Барлык атналык башкарыла торган эш	15
Нәтиҗәле эшчәнлек (төзү)	0,5
Тикшерү-танып-белү эшчәнлеге	1
Танып-белү- дөньяның тулы картинасын формалаштыру	-
Матур әдәбият уку	1
Иҗади сәнгать. Рәсем	-
Иҗади сәнгать. Әвәләү	-
Аралашу- туган телне өйрәтү	-
Барысы:	3

3.5. Зурлар төркеменең көндәлек режимы

Иртән саф һавада булу. Балаларны урамда кабул итү.	$6^{00} – 7^{40}$
Саф һавада керү, иртәнге гимнастикага әзерлек, иртәнге гимнастика (Физкультура залы)	$7^{40} – 8^{10}$
Гигиена процедуралары, иртәнге ашка әзерлек, иртәнге аш	$8^{10} – 8^{45}$
Оештырылган белем бирү эшчәнлегенә әзерлек.	$8^{45} – 9^{00}$
Оештырылган белем бирү эшчәнлекләре. дүшәмбе9^{00}– 10^{30} сишәмбе 9^{00}– 9^{55} Эшчәнлекләр арасында 10ар минут җилләтү чәршәмбе9^{00}– 10^{40} пәнҗешәмбе9^{40}– 11^{05} җомга 8^{50}– 10^{05}	
Икенче иртәнге аш. Саф һавага чыгарга әзерлек	10.00 -10.40
Саф һавада булу (уеннар, күзәтүләр, хезмәт.) дүш-чәр,җом пән	$10^{40} – 12^{00}$ 11.35 -12.00
Оештырылган белем бирү эшчәнлегенә “Физик үсеш” саф һавада (пәнҗешәмбе)	11.35 – 12.00
Саф һавадан керү, гигиена процедуралары, уеннар, төшке ашка әзерлек.	$12^{00} – 12^{20}$
Төшке аш	12^{20}– 12^{35}
Гигиена процедуралары, йокыга әзерлек	12.35-12.45
Көндезге йокы	$12^{45} – 15^{00}$
Йокыдан тору, чыныктыру, һава һәм су процедуралары	$15^{00} – 15^{15}$
Төштән соңгы ашка әзерлек, төштән соңгы аш, оештырылган белем бирү эшчәнлегенә әзерлек	$15^{15} – 15^{30}$
Оештырылган белем бирү эшчәнлекләре дүшәмбе15^{30}– 15^{55} чәршәмбе15^{30}– 15^{55}	
Уеннар, хезмәт, түгәрәкләр эше, балалар белән аерым эш, балаларның мөстәкыйльэшләре, кичке ашка әзерлек	$15^{30} – 16^{40}$
Кичке аш	$16^{40} – 16^{55}$
Саф һавага чыгарга әзерлек	16^{55} – 17.00
Саф һавада булу, балаларны өйләренә озату.	17.00-18.00

3.6. ***Зурлар төркемендә 2016-2017 нче уку елына оештырылган белем бирү эшчәнлеге тәртибе***

Дүшәмбе	*9.00-9.25*	*ФЦКМ*
	9.40-10.00 *10.10-10.30*	*Ана теле*
	15.30-15.55	*Музыка үсеше*
Сишәмбе	*9.00-9.25*	*ФЭМП.*
	9.35-9.55	*Рәсем*
Чәршәмбе	*9.00-9.20*	*Сөйләм телен үстерү*
	10.15-10.40	*Физик үсеш*
	15.30-15.55	*Әвәләп ясау /* *Кисеп ябыштыру*
Пәнҗешәмбе	*9.40-10.00* *10.10-10.30-*	*Ана теле*
	10.40-11.05	*Музыка үсеше*
	11.35-12.00	*Физик үсеш саф һавада*
Җомга	*8.50-9.15*	*Физик үсеш*
	9.45-10.05	*Ана теле*